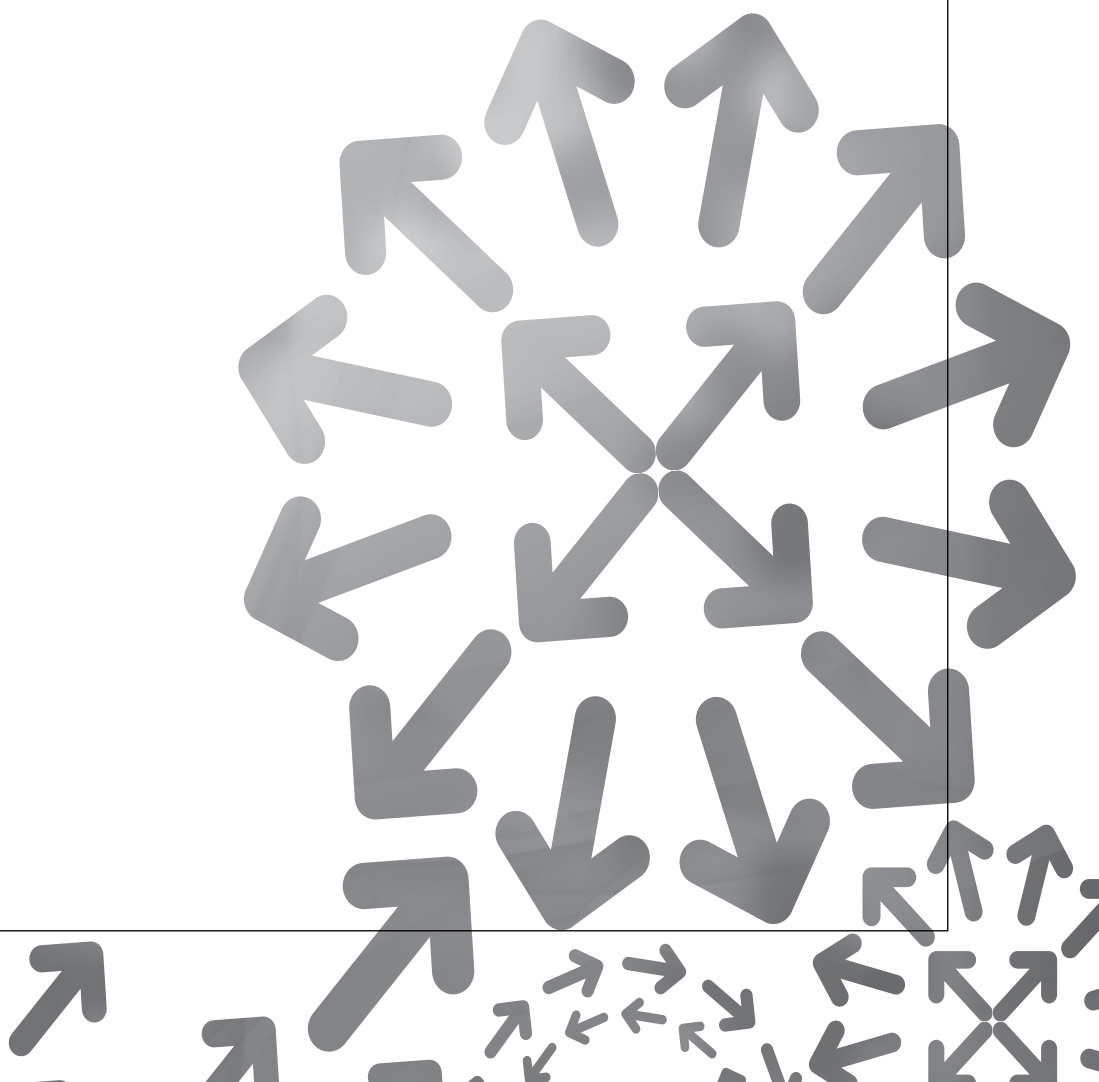

TEMA BILTENA:

Aktivizam I VOLONTERIZAM MLADIH

UVOD

Pred Vama se nalazi drugi broj biltena „Reč više“, namenjen nastavnom i stručnom osoblju srednjih škola, ali i svima ostalima koji žele da budu dobro informisani o savremenim tokovima u oblasti obrazovanja i položaja mladih.

U ovom broju, posebnu pažnju posvetili smo **aktivizmu i volonterizmu mladih**. Aktivno uključivanje mladih u rešavanje problema lokalne zajednice, ali i problema univerzalnih za sve ljude i podneblja, značajno je ne samo za njihovo zdravo odrastanje, već i za uspješnije i kvalitetnije funkcionisanje svakog društva.

U prvom delu predstavili smo opšte pojmove značajne za bolje razumevanje teme broja – aktivizam, volonterizam i omladinska politika na lokalnom, regionalnom i nacionalnom nivou, kao okvir za sistemsko razvijanje participacije mladih. Drugi deo odnosi se na ulogu škole u podsticanju aktivizma i volonterizma, sa posebnim osvrtom na mogućnosti i postojeća ograničenja učeničkog parlamenta. Konačno, u trećem delu, predstavili smo primere dobre prakse – aktivnosti i projekte organizacija koje volonteri angažuju mlade i razvijaju njihov aktivistički duh.

Izdavanjem biltena želimo da doprinesemo unapređenju obrazovanja u Srbiji kroz prenošenje i razmenu znanja i iskustava između pojedinaca, institucija i organizacija koje se bave pitanjem obrazovanja i/ili brigom o mladima, i na taj način približimo škole mladim ljudima, a obrazovni sistem njihovim potrebama.

Nadamo se da ćete na ovim stranicama pronaći nove informacije, ideje i podstreke na akciju!

Milena Ćuk, NSHC

AKTIVIZAM I VOLONTERIZAM

HELENA POUČKI,
VOLONTERSKI CENTAR VOJVODINE (VCV), NOVI SAD

“Do not commit the error, common among the young, of assuming that if you cannot save the whole of mankind, you have failed.”

Jan De Hartog

Aktivizam je pojam koji označava volontersku kulturu političke participacije na raznim nivoima, bila ona “grassroots” borba oko konkretnih i lokalnih pitanja, ili sveopšta kritika društvenih i političkih sistema. Društveni aktivistički pokreti, izražaji su kolektivnih težnji pojedinaca i grupa, ali i nosioci društvene promene u industrijskom društvu. Potrošačka kultura, odnos čoveka prema prirodi, odnosi među samim ljudima bazirani na različitostima, uspostavljanje moderne industrijske države - postale su glavne teme oko kojih se vodi borba na opšte-društvenom polju.

Postoje različiti oblici aktivizma usmerenih ka određenim društvenim problemima, kao što su ekonomski aktivizam (bojkoti, štrajkovi), lobiranje, medijski aktivizam (internet aktivizam, haktivizam, nezavisni mediji), propaganda, nenasilna konfrontacija, nasilna konfrontacija (neredi, pa čak i terorizam), omladinski aktivizam (studentski protesti), demonstracije, peticije, tzv. građanska neposlušnost itd. Mnogobrojni su primeri uspešnih akcija koje su podstakle javnost na razmišljanje, pobudila etička razmatranja, ispitale legitimnost vlasti i stvorile društvenu klimu koja je uticala na političare, na one koji donose odluke u ime nas, da promene svoje odluke. A one su bile uspešne jer su pokrenute i realizovane podstaknute entuzijazmom, optimizmom, iskustvom i na bazi dobre volje.

Upravo je volonterizam osnova aktivizma. Globalne organizacije poput Greenpeace, Friends of The Earth, Amnesty International, World

Widelife Fund, Peta, Human Rights Watch itd. imaju potporu u milionima volontera/ki. Postoje različita tumačenja i razumevanja volonterizma i volontiranja, a ona su usko vezana uz tradiciju, kulturološke prilike i društveni kontekst u kojem se određena država nalazi. Volontiranje kroz aktivno uključivanje u društvo, s ciljem proaktivnog iniciranja promena u društvu, najčešće se odnosi na aktivno učestvovanje u političkim, neprofitnim organizacijama, neformalnim građanskim inicijativama i interesnim grupama.

Omladinski aktivizam predstavlja glas mladih koji su okupljeni oko zajedničke ideje zarad neke društvene promene. Širom sveta mladi ljudi su uključeni kao aktivisti/kinje i to kao koordinatori/ke, istraživači/ce, edukatori/ke, izveštači/ce, socijalni radnici/ce u mirovnim pokretima, ekološkim, humanitarnim, obrazovnim organizacijama, društvima za zaštitu životinja ili zaštitu ljudskih prava, raznim antirasističkim, antihomofobičnim, feminističkim, anarhističkim kolektivima, političkim podmlatcima itd...

PRIMERI AKTIVIZMA

Misli globalno, deluj lokalno!!! Ali kako?

Globalna klimatska kampanja, odnosno intrnacionalne demonstracije protiv klimatskih promena desice se 8. decembra ove godine. S obzirom na gorući svetski problem globalnog zagrevanja, svake godine uoči konferencije UN (Ujedinjenih nacija) u vezi sa klimatskim promenama širom sveta, organizuju se demonstracije na kojima se zahteva od svetskih lidera da pod hitno reaguju kako bi sprečili katastrofalne posledice klimatskih promena. Prošle godine, akcija pod nazivom „**Stop klimatskim promenama**“ održana

je i u Novom Sadu u organizaciji Volonterskog centra Vojvodine i Naučno-istraživačkog društva studenata biologije „Josif Pančić“. Sama akcija je je bila orijentisana na ratifikaciju Kjoto sporazuma kod nas, pa je pored uličnog protesta bila održana stručna tribina na tu temu, i koncert alternativnih novosadski bendova.

ANTI G8 AKCIJE

G8 je skupina industrijski najrazvijenijih i privredno najmoćnijih zemalja sveta. Svake godine se lideri zemalja sastaju na nekom mestu u jednoj zemlji članici. Prvi G8 je održan 1975. godine u Francuskoj u vreme globalne ekonomske krize povezane sa naftom. Samiti G8 takođe su u centru pažnje protesta koji su izneli „antiglobalizaciju“ na čelo protestnih pokreta. Prvi od njih koji se desio u Birmingemu (Engleska) 1998. godine, iniciran je od strane People's Global Action (PGA). Od tada, tradicionalno svaki samit G8 prate masovni alter (anti) globalistički protesti. Ove godine G8 samit je bio praćen masovnim demonstracijama koje su trajale više dana, a bile su posvećene različitim problemima kao što su edukacija, migracije, militarizacije i ratovi, poljoprivreda, klimatske promene, kapitalizam itd.

Termin **“Haktivizam”** nastao je spajanjem reči “hacking” i “activism”, Haktivizam ukazuje na tehnološke i političke akcije, jer hakeri nisu samo ljudi koji destruktivno napadaju tuđe kompjuterske sisteme, već je reč o onima koji dele sa drugima svoje znanje, koji se bore za slobodu komunikacije i pristupa za sve. Haktivistička etika znači pristup za sticanje znanja kroz tehnologiju i širenje njihovih rezultata na način koji prevazilazi tradicionalnu ekonomiju zaštite autorskih prava. Alternativne medijske mreže, zbog političke i društvene situacije, nude sredstva za javno ispoljavanje stavova drugačijih od medija koji su pod monopolom države. Te mreže izuzetno su mobilne, budući da se uglavnom oslanjaju na mejling liste, forume i druge načine komunikacije koji obezbeđuju spontane intervencije i saradnju sa drugim društvenim pokretima, a dugoročno, imaju i veliki politički potencijal.

„Hrana, a ne oružje!” (Food Not Bombs) jedan je od najbrže razvijajućih aktivističkih pokreta u svetu, koji u našem regionu, Jugoistočnoj Evropi, postoji od 2000. godine. Nastao je 1980. godine u Bostonu kao grupa unutar antinukleranog pokreta u Novoj Engleskoj (SAD). Ovaj pokret želi da promeni društvo nenasilnim direktnim akcijama i da

ukaže na društvo u kojem bi želeli da žive. Broji na stotine autonomnih grupa, koje protestuju protiv militarizma i siromaštva deleći besplatne vegetarijanske obroke ljudima kojima to treba. Deljenje hrane ne predstavlja neki drugi simbolizam osim preživljavanja ljudi. Društvo i vlast bi trebalo da cene ljudski život više nego materijalno bogatstvo. Većina svetskih problema izvire baš iz te krize vrednosti. Deljenjem jela na javnim mestima istovremeno se rešava problem gladi i bacanja viška hrane, ali i upozorava na pogrešnu usmerenost društva koje daje podršku vojnoj industriji i nasilju, umesto da nahrani gladne.

Kritična masa je grupna biciklistička vožnja po najprometnijim ulicama, koja se tradicionalno održava zadnjeg petka u mesecu u gradovima širom sveta. Kritična masa je više-manje spontano okupljanje biciklista/kinja bez vođe i službene poruke, koje ima višestruko značenje različitim ljudima, a najviše će se ljudi složiti da je to proslava, a ne protest. Uglavnom ima za cilj promociju alternativnih oblika prevoza (koji su primereniji velikim gradovima) i ukazivanje na opasnosti s kojima se susreću biciklisti/kinje, roleraši/ce, skejteri/ce, pešaci...

Jedna od prvih kritičnih akcija dogodila se u San Franciscu 1992. godine, a negde u to vreme se počela održavati i u drugim gradovima. Samo ime potiče od uobičajenog kineskog “saobraćajnog pravila” kada su se na velikim raskrsnicama bez semafora biciklisti/kinje okupljali sve dok ih nije bilo dovoljno da mogu kao grupa zaustaviti saobraćaj i sigurno preći raskrnicu.

“We aren't blocking traffic; we ARE traffic.”

PRIMERI AKTIVIZMA KOD NAS

U Srbiji je aktivno oko 2 hiljade nevladinih organizacija i mnoštvo neformalnih grupa, ali i mnoštvo

Nikada nemojte sumnjati u činjenicu da mala grupa promišljenih i zabrinutih građana može promeniti svet. Uistinu, dosad su ga jedino oni i menjali.”
Margaret Mead

drugih mogućnosti za okupljanje, reagovanje i akciju. Trenutno među aktivnijim u Novom Sadu i okolini su:

“Omladinski centar CK13” – u pitanju je alternativni i edukativni prostor namenjen podsticaju i razvoju društvenog angažmana i političkog aktivizma pre svega mladih, koji podrazumeva visok stepen samoorganizacije i samoodrživosti aktivnosti mladih generacija i njihovih nezavisnih akcija. Osnovale su ga tri nezavisne organizacije iz Novog Sada: Kružok, AKO - Alternativna Kulturna Organizacija i Centar za nove medije_kuda.org. Ovaj projekat predstavlja nastavak zajedničkog rada tri organizacije na problemima desnog ekstremizma, fašizma, nacionalizma i ksenofobije.

Antifašistička akcija Novi Sad, organizacija je koja se bavi širenjem i jačanjem antifašističkih ideja i načela organizovanjem manifestacija i informisanjem građana, posebno mladih. Aktivisti ove organizacije se suprotstavljaju svim pojavnim oblicima fašizma, ekstremnog nacionalizma, rasne, verske, rodne diskriminacije, svih oblika nasilja, terorizma i netolerancije prema različitim grupama, organizacijama i pojedincima.

Novosadski humanitarni centar je neprofitna, nevladina organizacija koja se bavi pružanjem podrške ugroženim i marginalizovanim grupama; podsticanjem aktivizma građana/ki; istraživačkim radom i obrazovanjem.

Volonterski centar Vojvodine (VCV) je omladinska organizacija čiji su glavni ciljevi promovisanje volonterizma i njegovih vrednosti, doprinos poboljšanju sistema vrednosti, kao i informisanje i podsticanje celokupnog društva na očuvanje životne sredine i na život u skladu sa prirodom.

PRIMERI AKTIVISTIČKIH KARAVANA

U julu 2006. godine VCV i KulturaNova ugostili su **Art & Activism Caravan** (Umetničko-aktivistički karavan), aktivistički projekat u organizaciji Evropske omladine za akciju (European Youth for Action). Karavan je bio projekat koji je obuhvatio putovanja i prelaženje granica, a počeo je u Grčkoj početkom juna. Preko Makedonije, Albanije, Crne Gore, Srbije, Bosne i Hercegovine i Mađarske,

završio se na aktivističkom okupljanju Ekotopija u Slovačkoj 6. avgusta. Posadu karavana činilo je 13 ljudi iz Evrope, a osnovni cilj projekta bio je podrška i povezivanje lokalnih mladih grupa, njihovih aktivnosti i kampanja uz pomoć artizma – umetničkog aktivizma. Tokom boravka karavana u Novom Sadu održane su radionice za različite oblike aktivizma, odnosno izražavanja, poput samba benda, klovnovske armije, video aktivizma, sito štampe, pravljenja transparenata i mozaika. Finalni događaj je bila velika akcija u centru grada koja je poslala dve poruke:

NOVOM SADU TREBA OMLADINSKI KLUB!!! GRANICE NE POSTOJE!!!

Naredne nedelje održana je druga akcija gde se od gradskih vlasti zahtevalo da se romskom naselju Bangladeš obezbedi struja bez koje tamošnji stanovnici žive već 33 godine.

“Mirovna karavana” inicirana je 2005. godine od strane Regionalne mreže “Prigovor za mir”, kao aktivnost koja bi trebalo da otvori mogućnosti svim zainteresovanim da doprinesu ostvarenju trajnog mira na ovom, ratovima opustošenom, prostoru. Do sada su se aktivnosti “Mirovne kara-

vane” dešavale na teritoriji Grčke, Makedonije, Srbije, Kosova, Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Karavana je zamišljena kao aktivnost koja bi u toku 15-ak dana obišla

6 - 10 gradova u regiji. Direktnim kontaktom sa svim zainteresovanim osobama promovisu se različite inicijative i projekti u skladu sa vrednostima antimilitarizma i izgradnje mira. Cilj karavane je da na kreativan način približi javnosti regije ideje kao sto su: pravo na prigovor savesti, demilitarizacija, antifašizam, nenasilje i kultura mira. Osim toga, zajedničkim radom svih aktivista, prijatelja i saradnika regionalne mreže i karavane, pokazano je da mladi ljudi regiona dele zajedničke vrednosti i žele to da pokažu i podele sa ljudima u svojoj bližoj i daljoj okolini.

HELENA POUČKI

Helena Poučki je aktivna u VCV-u od samog osnivanja, odnosno od 2004. godine. Trenutno volontira u Volonterskom centru Zagreb u okviru programa RIVER SEE - regionalne integracije putem razmene volontera/ki za pomirenje u Jugoistočnoj Evropi. Učestvovala na akcijama Greenpeace-a - Hrana, a ne oružje!; Kritična masa; Art & Activism Caravan...

VOLONTERSKI RAD

**MILENA ĆUK,
NOVOSADSKI HUMANITARNI CENTAR, NOVI SAD**

„Volonterizam je i navika srca i građanska vrlina. Reč je o aktivnosti duboko ukorenjenoj u ljudskom duhu, sa dalekosežnim društvenim i kulturološkim učinkom. Slušanje drugih, briga o potrebama drugih i zadovoljavanje tih potreba dokazuju najveću ljudsku motivaciju. Ljudska bića pomažu jedni drugima iz ljubavi i saosećanja. Pa ipak, u svojoj najdubljoj duhovnoj dimenziji i u simboličkom značenju volonterizam nije samo nešto što činimo za druge. Na kocki su naše vlastite vrednosti i naša humanost: Mi jesmo ono što dajemo drugima.”

(Izveštaj Privrednog i socijalnog saveta Ujedinjenih nacija: The Role of Volunteerism in the Promotion of Social Development)

Volonterizam (ili dobrovoljni rad) jedan je od karmena temeljaca civilnog društva, jer oživljava najplemenitija stremjenja čovečanstva – zauzimanje za mir, slobodu, mogućnost izbora, sigurnost i pravednost za sve ljude. Pojam volonter proizlazi iz biblijske, hebrejske riječi koja znači 'onaj koji želi dati'. Prema nekim egipatskim zapisima, ovi oblici filantropije postojali su još 4000. godine pre Hrista.

Volonterski angažman, tj. dobrovoljni i besplatni rad u korist drugih ili za opšte dobro, od velikog je značaja za rešavanje brojnih problema koji postoje u svakoj zajednici, kao i za jačanje solidarnosti članova zajednice. Volontiranje, kao oblik građanskog aktivizma, ističe ono najbolje u čoveku, menja svest ljudi, poboljšava kvalitet života i razvija toleranciju. Volonterskim radom ne dobijaju samo krajnji korisnici tog rada već i sami akteri, tj. volonteri, jer dobijaju nova iskustva i, što je najvažnije, jer se osećaju svrsishodno.

Volonterizam omogućuje ljudima da rade za zajednicu, istovremeno razvijajući svoje veštine i učeći nove, primenljive u tržišnom sistemu. Dakle, kroz dobrovoljni rad osoba ima priliku da nauči nešto novo što joj može pomoći da dobije posao ukoliko je nezaposlena ili da dobije bolji posao ukoliko je nezadovoljna postojećim.

U modernom društvu značaj takvog angažovanja posmatra se i sa aspekta doprinosa ekonomskom razvoju, smanjivanju siromaštva, izgradnji mira i prevazilaženju kriznih situacija, pomoći u slučaju prirodnih katastrofa, zaštiti životne sredine i dr. (Volunteering and the United Nations System, UN volunteers, 2001). Procenjuje se da u svetu volontira oko 420 miliona ljudi. U razvijenijim zemljama najčešće volontiraju nezaposleni i stariji ljudi – penzioneri. Prema podacima EESC (European Economic and Social Committee) u Evropi volontira više od 100 miliona ljudi, u Poljskoj 18% stanovništva, u Irskoj i Nemačkoj više od 33%. U Velikoj Britaniji, gde godišnja vrednost državnih prihoda od volonterskog rada dostiže 7,9%, volontira čak 38% stanovništva.

Ujedinjene nacije (UN) 1985. godine proglasile su **5. decembar za Međunarodni dan volontera**, čime su želele skrenuti pažnju javnosti na značaj volonterizma za razvoj čovečanstva. Novembra 2000. donosi se Deklaracija UN o milenijumskim razvojnim ciljevima – i ističe se učešće volontera kao najvažniji uslov za dostizanje milenijumskih ciljeva. Konačno, 2001. godina se proglašava za Međunarodnu godinu volontera.

DEFINICIJA VOLONTERSKOG RADA

Razni ljudi pod volonterizmom podrazumevaju razne stvari. Za neke je ključna karakteristika volonterskog rada odsustvo novčane nadoknade za nečiji rad, dok je za druge to odsustvo prisile bilo koje vrste. Volonterizam ima razne oblike i značenja u zavisnosti od okruženja i pod velikim je uticajem istorije, politike, religije i kulture određenog regiona. Ipak, moguće je odrediti neke ključne karakteristike onoga što određuje svaku volontersku aktivnost. Zajednički imenitelji volonterskog rada jesu:

- besplatan rad,
- dobrovoljan rad,
- rad koji traje neko određeno vreme (određen broj sati angažovanja),
- rad koji je usmeren na ostvarivanje dobrobiti drugih ljudi (pomoć usmerena ka ljudima sa kojima volonter nije u srodstvu),
- organizovani rad.

Iako je odsustvo novčane nadoknade važna odrednica volonterskog rada, volonter ima pravo na naknadu razumnih troškova (kao što su troškovi prevoza i užine); naravno, ukoliko je organizacija u kojoj volontira u mogućnosti to da obezbedi.

Razlike između volonterskog rada i radnog odnosa:

- osnovna razlika je u motivaciji – potreba za društvenim angažovanjem, želja da se pomogne drugima jača je od ličnog interesa kod volontiranja,

• novčana nadoknada (ukoliko je ima) uvek je manja od stvarne vrednosti uloženog rada u volontiranje,

- (radno) vreme provedeno u volonterskom radu treba da bude kraće od vremena provedenog na poslu, u skladu sa izborom, potrebama i mogućnostima volontera.

Volonterski rad je obično ograničen na nekoliko sati nedeljno. Ipak, postoji i mišljenje da ne bi trebalo ograničavati trajanje volonterskog rada.

Što se tiče mogućih oblasti rada za volontere, nema ograničenja. Volonteri mogu raditi u svim organizacijama, institucijama, ustanovama (čak i u policiji ili vojsci) u kojima postoje **organizovani volonterski programi**.

ZAŠTO LJUDI VOLONTIRAJU?

Volonteri rade za organizacije i ustanove zbog različitih razloga. Motivi za volontiranjem se mogu podeliti u dve kategorije:

1. Motivi vezani za zadovoljenje sopstvenih potreba, kao što su:

- lične vrednosti i zalaganje za delovanje u skladu sa određenim vrednostima,
- želja za napredovanjem u karijeri jer se volonterskim radom mogu steći veštine i znanja značajni i za profesionalni razvoj,
- upoznavanje novih ljudi, sticanje kontakata i prijateljstava.

2. Motivi okrenuti ka spolja, odnosno ka drugima i zajednici:

- motivacija u vezi sa građanskom svešću i doprinosom društvu i zajednici,
- motivacija humanog, altruističkog karaktera,
- motivacija u vezi sa društvenim vrednosnim sistemom.

VOLONTERIZAM U SRBIJI

Kada je volonterski rad u Srbiji u pitanju, opsežno ispitivanje stavova o volonterskom radu, položaju volontera i njihovim potrebama, pravima i obavezama u Srbiji (koju je sprovela radna grupa Inicijative IZVoR) – pokazuje da

volonterski rad u Srbiji nije dovoljno zastupljen, da je potreba za volonterskim radom velika i svi učesnici istraživanja su se složili da ne postoji dobar pravni okvir za angažovanje i zaštitu volontera. Potreba za donošenjem zakona koji bi regulisao položaj volontera više je nego očigledna.

Zbog činjenice da volonterski rad i volonterizam nisu priznati kao pravne kategorije u zakonodavstvu Republike Srbije, decembra 2004. godine pokrenuta je Inicijativa za zakonsko regulisanje statusa volontera u Srbiji, Inicijativa IZVoR. Inicijativu čine predstavnici nekoliko nevladinih organizacija, a to su: Novosadski humanitarni centar, Ekumenska humanitarna organizacija, Pokret gorana i volonterski centar Vojvodine i Udruženje građana „Ukrštanje“.

Inicijativa je u saradnji sa Izvršnim većem AP Vojvodine pripremila Radni tekst prednacrt zakona o volontiranju. Ovaj proces trajao je dve godine. Sledeći koraci – upućivanje prednacrt zakona Skupštini Republike Srbije od strane pokrajinske skupštine, kao ovlašćenog predlagača, i, naročito, proces upućivanja predloga zakona na raspravu u republičku skupštinu, mogu potrajati još toliko.

Istraživanjem koje je radna grupa Inicijative IZVoR sprovela sa volonterima, organizacijama i lokalnim zajednicama utvrđeno je da u Srbiji postoji nepoverenje socijalnih i drugih institucija prema volonterima i da se volonterstvo ne ceni dovoljno.

Istraživanjem koje je radna grupa Inicijative IZVoR sprovela sa volonterima, organizacijama i lokalnim zajednicama utvrđeno je da u Srbiji postoji nepoverenje socijalnih i drugih institucija prema volonterima i da se volonterstvo ne ceni dovoljno. Dodatni problem predstavlja nerešen pravni i fiskalni položaj nevladinih

1. Altruizam je ponašanje koje je uzrokovano željom za dobrobit drugoga, bez očekivanja nagrade iz spoljašnjeg izvora, a empatija se može definisati kao sposobnost doživljavanja emocionalnog stanja drugih.

organizacija i statusa volontera. Takođe, rezultati istraživanja pokazuju da se zbog ekonomske situacije građani teško opredeljuju za neplaćene poslove, a da najčešće volontiraju mladi i žene.

Voditelji fokus grupa koje su održane u okviru istraživanja primetili su da predstavnici institucija imaju problem da razlikuju pojmove volonter i volonter stažista, ali da imaju sluha i viziju o dobrobiti koja proističe iz volonterskog rada. U diskusijama je postojala tendencija da se volonterima smatraju mladi ljudi bez posla i da se volonterizam tretira uglavnom kao problematika iz oblasti rada i zapošljavanja. S druge strane, veoma je slabo izražena svest o tome da su volonteri često visoko obrazovani ili edukovani mladi ljudi, stručnjaci u penziji i sl., koji mogu da obavljaju i druge vrste poslova osim onih jednostavnih sa niskim stupnjem odgovornosti.

Opšti je zaključak da su u vladinom i profitnom sektoru prisutni nepoznavanje pojma volonterskog rada ili drugačije njegovo shvatanje, ali da **postoji visok potencijal za saradnju u ovoj oblasti u svim sredinama.**

PERSPEKTIVE VOLONTERIZMA U SRBIJI

Stvaranje podsticajnog okruženja za razvoj volonterizma je proces za čiji je uspeh presudno aktivno učešće civilnog društva i kvalitetna međusektorska saradnja.

Konkretna mere koje mogu uticati na afirmaciju i razvoj volonterizma u Srbiji jesu:

- donošenje zakona o udruženjima građana/ nevladinim organizacijama,
- **donošenje zakona o volonterskom radu, čime volonterizam dobija društveno priznanje,**
- uvođenje poreskih olakšica za volonterske organizacije i organizacije koje angažuju volontere,
- posmatranje nevladinih organizacija kao partnera vlasti, a ne kao njenih konkurenata i neprijatelja.

Prepoznavanjem i podržavanjem dobrobiti koje društvu donosi volonterski rad, korist imaju i država i lokalna zajednica i organizacije i institucije; i građani pojedinci – volonteri i oni koji to još nisu – ili jesu, a da toga nisu svesni.

MILENA ĆUK

Milena Ćuk, psihološkinja, saradnica je Novosadskog humanitarnog centra angažovana na poslovima razvoja volonterskog rada u NSHC-u i uređivanja biltena „Reč više“. Volontersko iskustvo stekla je u Centru Srce iz Novog Sada. Polja interesovanja su joj unapređenje mentalnog zdravlja, prevencija samoubistva i psihosocijalna podrška marginalizovanim grupama ljudi.

Ovaj tekst se u najvećoj meri oslanja na podatke objavljene u publikacijama Inicijative IZVoR koje u celosti možete pogledati na sledećoj internet adresi:
<http://www.nshc.org.yu/dokumenti.htm>

POLITIKA ZA MLADE

NJEGOŠ MANOJLOVIĆ
GRAĐANSKA MREŽA – CIVIL NETWORK, KOVIN

U narednom tekstu autor ima zadatak da upozna čitaoca sa politikom za mlade, njenim osnovama i značajem. Potporu teksta čine podaci sabrani tokom realizacije Mrežinog projekta „Kroz saradnju do snažne opštine!“, sprovedenog u okviru realizacije Akcionog plana politike za mlade u Vojvodini uz podršku Pokrajinskog sekretarijata za sport i omladinu. Projekat je sproveden u cilju uspostavljanja osnaživanja partnerstva organizacija mladih i organa lokalne samouprave u definisanju i sprovođenju lokalne politike za mlade. Za širi prikaz tematike obuhvaćene tekstem, čitalac se može obratiti publikaciji Građanske mreže nastaloj tokom realizacije projekta „Saradnjom do snažne opštine! Vodič kroz osnaživanje saradnje organizacija mladih i lokalne samouprave“ u 2006. godini. Nadamo se da će tekst biti shvaćen kao upoznavanje s temeljima politike za mlade, ali i poziv za akciju kako bi znanje bilo i praktično angažovano na polju izrade lokalnih politika za mlade i lokalnih akcionih planova politike za mlade.

ŠTA JE POLITIKA ZA MLADE?

Pojam „politika za mlade“ usled upotrebe izraza „politika“ unosi nedoumice u javnost. To je usled toga što se pomera pažnja sa suštine pojma – izgradnje i primene programa unapređenja i razvoja mladih kroz organizovanu i sistematsku društvenu brigu, na sam termin. Naime, „politika“ se u srpskoj političkoj kulturi ne shvata kao program formulisanja odgovarajućih potreba i interesa neke grupe ili društva, kao što je slučaj u našem određenju pojma „politika za mlade“, već isključivo kao stvar stranačkih i državnih konflikata i usaglašavanja.

U uklanjanju terminološke nedoumice odličan primer dolazi iz Pančeva. Naime, u ovoj opštini se nacrt lokalnog akcionog plana politike za mlade naziva „Akcioni plan brige o mladima Opštine Pančevo“. Ipak, uzevši u obzir da se u

praksi, a kroz promociju i primenu Akcionog plana politike za mlade u Vojvodini (prvog državnog dokumenta kojim je pokazan kapacitet za sistemsku brigu o mladima na jednom delu teritorije Republike), izraz „politika za mlade“ ustalio među aktivistima organizacija mladih, organima lokalne samouprave, medijima i ostalim akterima od značaja, opredeljujemo se za prihvatanje tog termina. Na osnovu iznetih podataka mogli bismo politiku za mlade odrediti na sledeći način:

Politika za mlade je proces izgradnje i primene posebnog i sveobuhvatnog programa unapređenja i razvoja mladih kroz usaglašenu, organizovanu i sistematsku političku i društvenu brigu za mlade određenog geografskog područja, uz aktivno učešće samih mladih.

POLITIKA ZA MLADE U SRBIJI

Do danas, izuzmu li se napori učinjeni od strane organa AP Vojvodine kroz Akcioni plan politike za mlade u Vojvodini, politika za mlade, shvaćena na navedeni način, u našoj državi nije dovoljno razvijena. Odsustvo jedinstvene politike za mlade proizvelo je brojne „impulse“ i inicijative različitih institucija da se načini iskorak iz takve situacije. Brojne organizacije civilnog društva (OCD) bave se kreiranjem i razvojem politike za mlade, kroz različite projekte i programe, pripremajući teren za nastanak politike za mlade na državnom nivou. Politika za mlade, kao što ćemo videti u narednim segmentima vodiča, razvija se na različitim nivoima: međunarodnom, državnom, regionalnom ili lokalnom. Promene na bilo kojem od nivoa utiču i na dešavanja na ostalim, bez obzira na to da li će, primera radi, evropski dokument uticati na nivo državne politike za mlade u Srbiji ili će to biti dokument usvojen na lokalnom nivou u Pančevu. U svakom slučaju, važno je znati da uloženi napori, na bilo kom nivou, znače doprinos razvoju i unapređenju politike za mlade i položaja mladih uopšte.

U 2007. godini beležimo značajne korake kada je u pitanju politika za mlade na državnom nivou Srbije. Najpre, formiranjem Vlade Republike Srbije mladi su najzad dobili adresu na koju mogu da se obrate – Ministarstvo omladine i sporta. Ohrabruje činjenica da je Ministarstvo otvorilo širok proces konsultacije sa mladima, organizacijama mladih/za mlade i ostalim organizacijama civilnog društva. Ministarstvo je iniciralo pripremu i usvajanje Nacionalne strategije za mlade – sveobuhvatne, međusektorske strategije za unapređenje kvaliteta života mladih ljudi. Ono što je od visokog značaja jeste da je Ministarstvo istaklo svoj stav da strategija treba da bude izrađena u partnerskom odnosu vladinih institucija, predstavnika civilnog društva, poslovnog sektora i samih mladih ljudi. Oni će obrađivati sve oblasti od interesa za mlade, kao što su obrazovanje, unapređene socijalne i zdravstvene zaštite, stanovanje, zapošljavanje, pristup savremenim tehnologijama, aktivno učestvovanje u školskom i masovnom sportu, angažman u društvenim i političkim sferama, kao i u drugim oblastima koje se u toku konsultativnog procesa i istraživanja pokazuju kao prioritetne.

Vlada je nagovestila i da će obezbediti uslove za uspostavljanje pune saradnje između mladih i njihovih organizacija u procesu pripreme, izrade i primene Nacionalne strategije za mlade, čiji je jedan od ciljeva i brže uključivanje naše zemlje u evropske integracione tokove.

Kao polazne tačke Strategije za mlade, Ministarstvo omladine i sporta izdvaja:

- Omogućavanje mladima da stiču znanje, veštine i sposobnosti koje mogu biti jedan od temelja njihovog daljeg razvoja;
- Ohrabrivanje koncepta aktivnog građanstva među mladima;
- Podrška mladinskim inicijativama, preduzetništvu i kreativnosti, kako bi mladi ljudi bili aktivan deo društva i, u isto vreme – stimulisanje prepoznavanja značaja neformalnog obrazovanja;
- Promovisanje poštovanja ljudskih prava i kulture jednakosti.

EVROPSKA ISKUSTVA

Primeri iz našeg evropskog okruženja ukazuju na put kojim treba da se razvija politika za mlade u Srbiji ne bi li mladi postali aktivni činoci razvoja i unapređenja našeg društva.

Postojanje razvijene politike za mlade beležimo u brojnim državama Evrope. Tako je i u našem najbližem okruženju – državama zapadnog Balkana: Republici Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, i državama EU u bliskom okruženju, npr. Sloveniji i Rumuniji. Važno je istaći da u navedenim državama politika za mlade postoji i na državnom i na lokalnom nivou. Uspesi postignuti na jednom nivou, „preliveni“ su i na drugi. Ovaj proces se dešava i u AP Vojvodini, u kojoj je Akcioni plan politike za mlade u Vojvodini podstakao razvoj nekoliko planova na lokalnom nivou, čime je briga o mladima posle pokrajinskog našla uporište i na lokalnom nivou. Učešće mladih u određenju i primeni politike za mlade, uzme li se u obzir evropsko iskustvo, podrazumeva se i prisutno je tokom čitavog postupka. Naime, učešće mladih u odlučivanju široko je rasprostranjeno u brojnim državama Evropske unije (EU) i Saveta Evrope. Brojni i razvijeni programi i dokumenta doneta na nivou navedenih organizacija ili država članica naglašavaju važnost aktivnog učešća mladih u donošenju odluka na svim nivoima, od lokalnog ka evropskom, koje mora da bude usaglašeno i koordinirano između nivoa.

Više o indikatorima omladinske politike videti u izdanju Manojlović, Njegoš et al.: „Razvoj i angažman mladih u lokalnoj zajednici: Učenički parlament – prvi korak ka demokratiji“, Beograd, 2006, Centar za slobodne izbore i demokratiju (CeSID), str. 53-55.

I NAJZAD NAJVAŽNIJE – NIŠTA BEZ SAMIH MLADIH!

Aktivno učešće mladih u javnom životu značajan je činilac razvoja srpskog društva u otvoreno, građansko i demokratsko. Ipak, mladi ne učestvuju u dovoljnoj meri u javnom životu lokalne sredine. Prvi korak ka većem aktivizmu mladih jeste podizanje nivoa svesti o neophodnosti učešća mladih u odlučivanju o pitanjima koja ih se tiču. To bi vo-

dilo uvažavanju potreba mladih, prepoznavanju njihovih potencijala i ohrabrivanju liderstva i aktivizma među mladima u preuzimanju uloge i odgovornosti u društvu. Naime, nije dovoljno mlade pozivati jednom u četiri godine da „izađu i glasaju“ putem GOTV kampanja i da se na taj način uključe u javni život. Potrebno je da se participacija obavlja organizovano i trajno – učešćem na izborima, bilo kao glasači ili kandidati ne iscrpljujemo sve mogućnosti učešća u javnom životu.

Obaveza je vlasti, želi li da pokaže spremnost za puno unapređenje i razvoj mladih, da podstiče učešće mladih u procesu donošenja odluka kako bi se doprinelo oblikovanju mladih u aktivne građane. Kako bi se aktivizam sistematski i kontinuirano održavao, od ključne je važnosti podrška da se mladi uključe u rad postojećih institucija na svim nivoima vlasti. Ipak, nameće se važnost uključivanja mladih na lokalnom nivou.

Tokom izvođenja projekta „Uključi se, ostani uključen!“ i „Ti si odgovor!“, podržanih od strane Sekretarijata za sport i omladinu i Fonda za razvoj neprofitnog sektora AP Vojvodine, Građanska mreža je izvela istraživanje položaja mladih u lokalnim zajednicama Vojvodine pod nazivom „Mladi u Vojvodini proleća 2006“.

Istraživanje je sprovedeno u 12 opština Vojvodine (Žitište, Alibunar, Ruma, Šid, Kovin, Sremska Mitrovica, Temerin, Kanjiža, Bačka Topola, Plandište, Vršac i Bela Crkva).

Kada je u pitanju percepcija mladih o tome da li je lokalna zajednica u kojoj trenutno žive ili neka druga sredina ona u okviru koje će se obezbediti njihova bolja budućnost, nalazi istraživanja su dominantno u korist druge opcije! Zapravo, ni u jednoj od 12 opština čak ni relativna većina ispitanika nije lokalnu sredinu u kojoj žive odredila kao onu koja može mladima da ponudi bolji okvir za izgradnju budućnosti.

Mladi takođe treba da budu uključeni i u rad institucija čije je osnivanje tek pred nama, poput informativnih i resursnih centara, odnosno kancelarija i saveta za mlade. Naime, tek sa podrškom da se aktivno uključe u rad institucija koje se bave pitanjima u vezi sa mladima, mladi bi imali priliku da aktivno utiču na rešavanje problema koji ih pogađaju. Ostvarujući prava, preuzeli bi i odgovornost i formirali se u aktivne građane. Otuda je spremnost državnih organa, naročito organa lokalne samouprave, da podstaknu i podrže puno i aktivno učešće mladih u procesu izrade politike za mlade ona mera koja će potvrditi koliko su mladi prepoznati kao trenutni resurs od najvišeg značaja.

NJEGOŠ MANOJLOVIĆ

Njegoš Manojlović je koordinator brojnih projekata Centra za slobodne izbore i demokratiju (CeSID-a) i Građanske mreže. Član je CeSID-ovog istraživačkog i stručnog tima za razvoj lokalne samouprave od 2004. god., a od 2006. direktor programa Razvoj i angažman mladih Građanske mreže. Autor je brojnih publikacija iz oblasti izbora, političkih stranaka, razvoja lokalne samouprave, ljudskih prava i aktivizma mladih

IZRADA OPŠTINSKOG AKCIONOG PLANA POLITIKE ZA MLADE

MILICA BATROVIĆ / VANESA BELKIĆ / NJEGOŠ MANOJLOVIĆ
GRAĐANSKA MREŽA – CIVIL NETWORK, KOVIN

Pravi podstrek za razvoj aktivizma mladih u lokalnim sredinama i okvir za njegovu stabilnost dolazi tek sa postojanjem Akcionog plana politike za mlade na lokalnom nivou. Reč je, u formalnom smislu, o odluci koju usvaja skupština jedinice lokalne samouprave. Dokument nastaje na osnovu širokog konsenzusa lokalne zajednice, naročito institucija lokalne javne vlasti, organizacija mladih i organizacija za mlade, privrednog sektora i medija. Dokument treba da utvrdi presek stanja i položaja mladih konkretne opštine, ali i da sadrži akcionu komponentu kojom se određuju aktivnosti koje treba da se sprovedu u cilju unapređenja i razvoja položaja mladih u lokalnoj zajednici. Nakon uvodnog pojašnjenja šta je akcioni plan politike za mlade na lokalnom nivou, u nastavku teksta autori predstavljaju nalaze istraživanja koje je Građanska mreža sprovedla u drugoj polovini 2006. godine u sklopu sprovođenja Akcionog plana politike za mlade u Vojvodini koje se odnose na mogućnost izrade takvih planova u opštinama Vojvodine.

Srbija 2007: 167 opština i gradova i tek nekoliko lokalnih akcionih planova politike za mlade!

Realizacija projekta Građanske mreže „Kroz saradnju do snažne opštine! Uspostavljanje i osnaživanje saradnje organizacija mladih i lokalne samouprave“, podrazumevala je obavljanje istraživanja o dosadašnjim iskustvima i perspektivi saradnje organizacija civilnog društva i organa lokalne samouprave, naročito kada je izrada lokalne politike za mlade u pitanju. Istraživanje pod nazivom „Politika za mlade na lokalnom nivou – koncept ili kontekst?“, obavljeno je u oktobru 2006. godine i obuhvatilo je 19 od ukupno 45 opština AP Vojvodine

(Odžaci, Nova Crnja, Bački Petrovac, Žabalj, Stara Pazova, Plandište, Pančevo, Bačka Palanka, Bela Crkva, Zrenjanin, Subotica, Bečej, Ada, Senta, Sremski Karlovci, Sremska Mitrovica, Sombor, Novi Bečej i Kovin). Istraživanje je pokazalo da lokalni akcioni planovi politike za mlade nisu praktično prisutni u opštinama obuhvaćenim izvođenjem projekta, izuzmu li se slučajevi Pančeva i Sombora, delimično Novog Bečēja, a donekle i Kovina.

Jedinice lokalne samouprave tek treba da iskažu svoju odlučnost u obezbeđivanju više prostora za aktivizam mladih na lokalnom nivou. Opštine bi svakako trebalo da budu i najzainteresovanije za celokupni proces, imajući u vidu probleme mladih, među kojima sa stanovišta razvoja lokalnih sredina treba naročito obratiti pažnju na mlade koji u izuzetno visokom stepenu odlaze iz ovih sredina, što je delom određeno i nepostojanjem mehanizama za donošenje odluka koje se tiču mladih, a od strane samih mladih.

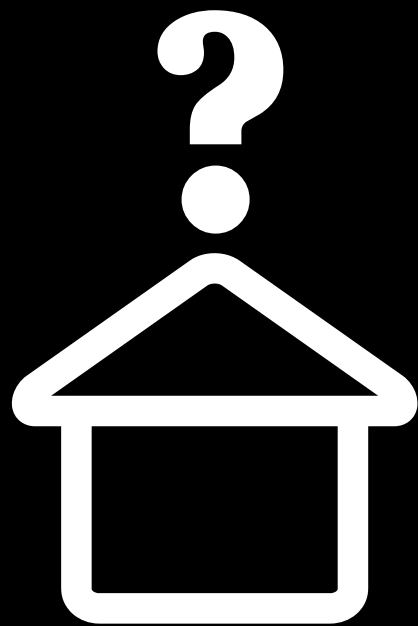
PROCES IZRADE AKCIONOG PLANA POLITIKE ZA MLADE NA LOKALNOM NIVOU

Da bi se akcioni plan politike za mlade na lokalnom nivou izradio, treba da se obezbedi puni legitimitet njegove izrade, odnosno plan treba da bude izrađen, usvojen i sproveden u atmosferi uzajamne saradnje predstavnika lokalne samouprave i organizacija mladih/za mlade.

Plan treba da „razume“ sredinu u kojoj će se sprovesti. S druge strane, potrebno je da se uvažavaju postignuta dostignuća u našoj državi na polju politike za mlade.

PORED NEDOSTATKA PROSTORA ZA AKTIVIZAM ORGANIZACIJA MLADIH, PROBLEM ZNA DA PREDSTAVLJA I ODSUSTVO PRILAGOĐENOG PROSTORA ZA SPROVOĐENJE NJIHOVIH DNEVNIH AKTIVNOSTI

Odsustvo prostora za učešće mladih u javnom životu prati i nedostatak prostora za svakodnevno obavljanje aktivnosti organizacija mladih. Nalazi istraživanja Građanske mreže „Politika za mlade na lokalnom nivou – koncept ili kontekst?“, ukazuju da opština ne obezbeđuje prostor za organizacije mladih u Novoj Crnji, Žablju, Senti i Sremskim Karlovcima, dok je u opštinama: Odžaci, Bački Petrovac, Stara Pazova, Plandište, Pančevo, Bela Crkva, Zrenjanin, Subotica, Bečej, Ada i Sremska Mitrovica – prostor za organizacije mladih obezbeđen. Interesantno je pogledati i namenu obezbeđenog prostora, odnosno da li se prostor koristi za izvođenje svakodnevnih aktivnosti ili je reč o povremenom, odnosno korišćenju prostora po potrebi. Prostor za izvođenje svakodnevnih aktivnosti stoji na raspolaganju organizacijama mladih u ukupno osam opština.

AKCIONI PLAN POLITIKE ZA MLADE U VOJVODINI – MODEL ZA LOKALNE PLANOVE

Akcionni plan politike za mlade u Vojvodini jeste dokument koji pored toga što definiše politiku za mlade viđenu kroz presek trenutnog stanja položaja mladih u Vojvodini i analizu problema sa kojima se najčešće mladi sreću, predstavlja i akcionni plan jer formuliše mere za rešavanje definisanih problema mladih ljudi. Zašto i u lokalnoj sredini uzeti u razmatranje određena rešenja data pokrajinskim planom? Više je razloga za tako nešto. Najpre, u izradi ovog dokumenta i u njegovoj primeni učestvovali su i učestvuju država i državne institucije, organizacije mladih i nevladine organizacije, kao i predstavnici biznis sektora i medija sa teritorije čitave pokrajine. Na ovaj način obezbeđena je neophodna širina političkog i društvenog učešća u njegovoj primeni i izvođenju. Obezbeđena je i geografska širina, imajući u vidu da je reč o području koje obuhvata 45 opština Srbije. Takođe, i ključne oblasti i teme koje opterećuju mlade u Srbiji i načini za rasterećivanje od istih prilično su slični na lokalnom i na nivou Pokrajine: obrazovanje mladih, zapošljavanje mladih, zdravlje mladih, kultura i slobodno vreme mladih, aktivno uključivanje mladih u društvo, izgradnja civilnog društva, volonterizam, mobilnost i informisanje mladih, ekologija i održivi razvoj i socijalna politika prema mladima..

FAZE U IZRADI I PRIMENI AKCIONOG PLANA POLITIKE ZA MLADE NA LOKALNOM NIVOU

Na šta obratiti pažnju pre nego što se otpočne izrada lokalnog plana politike za mlade? Činjenica da plan treba da izmeni postojeći položaj mladih u lokalnoj zajednici, deluje kao nerešiv problem. Ipak, ukoliko se pažnja usmeri na sagledavanje uslova za ostvarivanje plana, to i nije toliko teško. Reč je u prvom redu o opštem stanju na teritoriji jedinice lokalne samouprave, finansijskom okviru, ljudstvu i prostornim mogućnostima, određivanju institucije/a nadležne/ih za realizaciju plana i saradnju sa organizacijama mladih/za mlade na realizaciji plana i određivanje načina finansiranja, odnosno sufinansiraju iz budžeta jedinice lokalne samouprave i načina izbora nosilaca projekata.

Proces, u zavisnosti od sredine do sredine, različito traje. Faktori koji utiču na vremenski okvir izrade lokalne politike za mlade jesu: postojanje svesti o značaju razvoja i unapređenja mladih u lokalnoj zajednici, kapaciteti lokalne samouprave i organizacija mladih, spremnost političkih stranaka zastupljenih u skupštini opštine da se u proces uključe, učešće OCD i građana, medijska pokrivenost procesa, finansijski okvir i sl.

Plan treba da nastane kroz saradnju organizacija mladih i lokalne samouprave. Jedna od osnovnih funkcija organizacija mladih jeste da utiču na donosiocima odluka u cilju podsticanja institucionalnog, organizovanog i sistematskog rešavanja problema mladih uz puno učešće mladih. Tek sa uključivanjem u proces lokalnih vlasti, obezbeđuje se neophodna infrastruktura unutar lokalne uprave i samouprave i mogućnost za opredeljivanje finansijskih sredstava iz opštinskog budžeta za sprovođenje plana. Ne smemo da izgubimo iz vida da je naš osnovni cilj da se izradi, usvoji i sprovede **akcionni plan politike za mlade na lokalnom nivou**, koji je, u formalnom smislu, odluka koju usvaja pravo organ vlasti lokalne samouprave – skupština opštine. Kada se utvrdi da želja za takvom saradnjom postoji, moguće je otpočeti izradu i primenu kroz dve faze: fazu izrade i fazu primene.

IZRADA

• Obrazovanje tela za izradu plana.

Kada je u pitanju obrazovanje tela za izradu plana, moguće je primeniti različite pristupe. Mi ćemo se zadržati na preporuci da se formiraju dva tela pri jedinici lokalne samouprave. Prvo telo bi na najbolji način obezbedilo učešće organizacija mladih, OCD-a, stručnih i drugih istaknutih pojedinaca. Osnovno opravdanje za uspostavljanje navedenog tela nalazimo u potrebi za povećanjem aktivizma mladih u uočavanju i rešavanju problema mladih. Drugo telo, čiji bi sastav odredila većina u skupštini opštine, imalo bi zadatak da zajedno sa prvim koordinira procesom izrade politike za mlade.

• Uočavanje problema mladih i definisanje mera rešenja.

Formiranjem navedenih tela stvaraju se neophodne pretpostavke da se ukaže na dimenzije, rasprostranjenost i intenzitet problema mladih i uputi na moguća rešenja. Nekoliko je osnovnih zadataka koje navedena tela za mlade moraju da obave. Najpre, treba da sprovedu **istraživanje o potrebama i željama mladih**. Sledeći zadatak je **oblikovanje nacrtu plana** od strane radnih grupe pri Savetu za mlade, a potom **upoznavanje mladih sa nacrtom** u cilju **dobijanja povratne informacije** od mladih u vezi sa nacrtom. Proveravanje zaključaka moguće je ostvariti putem foruma na veb stranicama, javnih rasprava i okruglih stolova. Nakon toga se nacrt preoblikuje u meri u kojoj odstupa od povratnog odgovora dobijenog od mladih. Najzad, javnost se informiše o verziji koja će biti predata SO na usvajanje.

• Usvajanje plana.

Završni segment prve faze u izradi i primeni Akcionog plana politike za mlade na lokalnom nivou jeste usvajanje plana od strane skupštine opštine u kome će odbornici SO imati završnu reč. Ovde postaje vidljiv razlog zašto je bitno da plan nastane kroz saradnju političkog i civilnog sektora. Naime, imajući u vidu da je prilikom obavljanja svih gorenavedenih zadataka Savet za mlade usklađivao svoje napore sa drugim telom u kome je prisutan politički faktor, usvajanje plana od strane skupštine opštine ne bi trebalo da predstavlja problem.

SPROVOĐENJE

• **Raspisivanje javnog konkursa**

I u drugoj fazi – sprovođenju plana, potrebno je omogućiti svim zainteresovanim akterima da se uključe u proces. Naime, mere koje je potrebno sprovesti ne bi li se utvrdili problemi i rešili – podrazumevaju učešće najšireg spektra aktera. U tom cilju kao **osnovna metoda za pronalaženje izvođača definisanih mera, mora se odrediti javni konkurs**. Jedinice lokalne samouprave zadržavaju puni uvid u izvođenje aktivnosti na projektima finansiranim iz sopstvenog budžeta. Lokalna samouprava bi mogla da bude i značajan partner mladima i organizacijama mladih u dobavljanju sredstava izvan zajednice, od državnih i organa iz inostranstva u najmanje dva vida. Dajući na značaju projektu, garantujući njegovo izvođenje, kao prvom vidu, i obrazujući mlade i organizacije mladih da apliciraju kod institucija koje im mogu pomoći da svoje ideje realizuju, kao drugom vidu.

• **Formiranje kancelarije za mlade**

U ovoj fazi je, pored postojanja Saveta za mlade, neophodno da se formira i **operativno telo** koje bi trebalo da se postavi pri opštinskoj upravi i koje bi vršilo poslove uprave u neposrednom sprovođenju plana i drugih propisa u oblastima obuhvaćenim planom i predlagalo i pripremalo nacрте akata, projekata i sl. Telo bi obezbeđivalo da akcioni plan bude promovisan među mladima, ali i građanima opštine u celini i da bude sproveden. Nadgledanje procesa primene takođe bi bio njegov zadatak. Telo bi radilo i na obezbeđivanju finansijskog okvira za njegovo sprovođenje ne samo iz lokalnih već i pokrajinskih, državnih i međunarodnih izvora. Osiguravanje uspešne komunikacije svih relevantnih i odgovornih subjekata za razvoj mladih na lokalnom, pokrajinskom i nacionalnom nivou i iniciranje saradnje na ovim nivoima – takođe bi bio njegov zadatak. Ovo telo bi, kao što je istaknuto, samo delom bilo finansirano kroz opštinski budžet. Naime, opština bi pored prostora i osnovne opreme obezbedila i platu za osobu koja bi koordinirala telom, dok bi finansijska konstrukcija za održivost tela bila postignuta apliciranjem kod institucija koje podržavaju projekte za mlade. Na taj način obezbedilo bi se da politika za mlade postane trajna i održiva karakteristika lokalnih zajednica u Srbiji.

UMESTO ZAKLJUČKA

Umesto zaključka predstavljamo saopštenje Kolicije mladih Pančeva (KUM-a) iz juna 2007. godine, koje sadrži vesti koje bi, ukoliko se angažman svih aktera u lokalnim sredinama nastavi, u narednom periodu mogle stići i iz drugih lokalnih sredina Pokrajine i Srbije. Naime, Pančevci su obavestili javnost Srbije da je Skupština opštine Pančevo na sednici održanoj 26.06.2007. usvojila Strategiju brige o mladima opštine Pančevo 2007-2012. godine. Strategijom lokalna vlast iskazuje jasno i dugoročno opredeljenje u stvaranju uslova za trajnu dobrobit mladih i njihovo aktivno, potpuno i odgovorno učestvovanju u društvenoj zajednici. Strategijom brige o mladima opštine Pančevo utvrđena su osnovna načela brige za mlade, kao i akcioni plan kojim Skupština opštine Pančevo daje osnovne zadatke telima u sastavu lokalne samouprave. Predviđeni su mehanizmi za njeno sprovođenje i praćenje u vidu formiranja lokalne kancelarije za mlade, izrade godišnjih operativnih akcionih planova i njihovog finansiranja.

Recept iz Pančeva, primeni li se i u drugim sredinama, vodiće razvoju i unapređenju oblastima od naročitog značaja za mlade kao što su: zdravlje, mladi i obrazovanje, mladi i zapošljavanje, konflikt sa zakonom, volonterizam i aktivizam, kultura, informisanje, ekologija i održivi razvoj, učešće u donošenju odluka i slobodno vreme i mobilnost.

MILICA BATROVIĆ

je članica istraživačkog i trenerskog tima Građanske mreže. Trenutno je angažovana na programu 4M=Evropa! Autorka je više tekstova u oblasti socijalne politike Evropske unije i pravnih okvira Evropske unije nastalih tokom i nakon sticanja magistarske diplome iz oblasti Evropskih interdisciplinarnih studija na Evropskom koledžu u Varšavi.

VANESA BELKIĆ

je članica istraživačkog i trenerskog tima Građanske mreže. Trenutno je angažovana na programu 4M=Evropa! U 2006. godini asistentkinja na predmetu Tehnologija propagandnih medija, Visoka stručna škola za propagandu i odnose sa javnošću u Beogradu. Svoja akademska interesovanja, politolog za međunarodne poslove, pretočila je u više zapaženih tekstova u oblasti politike uslovljavanja EU, prava Evropske unije i međunarodnih odnosa.

RAZGOVARAMO SA IVANOM KOVAČEVIĆ, POMOĆNICOM MINISTRA ZA OMLADINU IZ SEKTORA ZA MLADE MINISTARSTVA OMLADINE I SPORTA

INTERVJU

DATUM: 30.08.2007.

Nakon dugog niza godina Srbija konačno ima ministarstvo u Vladi koje će se baviti pitanjima mladih. Šta to zapravo znači i zbog čega je to važno?

Na moje veliko zadovoljstvo, a verujem i na zadovoljstvo mnogih, u maju je oformljeno Ministarstvo omladine i sporta. Ovo je veoma važno jer su mladi konačno dobili svoje ministarstvo koje će se sistemski baviti pitanjima omladinske politike. Budući da su mladi i sami realizovali niz akcija u cilju formiranja ministarstva u prethodnom periodu, verujem da ih je ova vest posebno obradovala. Moja poruka mladima je da su im vrata ministarstva uvek otvorena, da se mogu javiti telefonom, slati predloge mejlom ili nam ostavljati svoje sugestije putem veb-sajta (www.mos.sr.gov.yu). Još intenzivniju saradnju očekujemo nakon otvaranja kancelarija za mlade u različitim gradovima po Srbiji, što će doprineti aktiviranju mladih na lokalnom nivou (njihovom obrazovanju, informisanju, aktivizmu, uključivanju).

Šta će biti prioriteta u radu Sektora za mlade?

U narednom periodu prioritet Sektora za mlade je rad na izradi Nacionalne strategije za mlade, i upravo je završen javni poziv za prijavu nevladinih organizacija koje žele da učestvuju u procesu izrade strategije, a takođe je moguće i prijavljivanje za tematske grupe. Izrada Strategije je zamišljena kao vrlo širok konsultativni

proces, uz učešće svih zainteresovanih aktera, različitih ministarstava, lokalnih samouprava, preduzetnika, stručne javnosti, roditelja, i, naravno, uz najveće učešće mladih i udruženja mladih. Očekuje se da se tokom jeseni završi prvi konsultativni proces, koji će se odvijati u većini opština na teritoriji Republike, i da kao rezultat toga u decembru dobijemo prvi nacrt Strategije, pa da se zatim organizuje javna rasprava. Usvajanje Strategije planira se za proleće.

Strategija treba da definiše osnovne prioritete, ali i aktivnosti i mere, tako da nas nakon toga očekuje posao na implementaciji Strategije, koji ćemo takođe posmatrati kao zajednički posao.

Šestog septembra raspisaćemo konkurs za sufinansiranje i finansiranje projekata udruženja građana iz oblasti omladinske politike i ciljevi konkursa biće usmereni na podizanje kapaciteta omladinskih udruženja, omladinski aktivizam i volonterizam, neformalno obrazovanje, međunarodnu saradnju.

Dugoročno gledano, sprovođenje svih mera i aktivnosti, kao i realizacija projekata i programa, međunarodna saradnja i sve druge aktivnosti – vodiće ka unapređenju položaja mladih u Srbiji, samim tim i u Vojvodini.

Unutar Sektora za mlade planira se osnivanje Kancelarije za mlade, kao i osnivanje regionalnih kancelarija za mlade.

OBELEŽAVANJE MEĐUNARODNOG DANA MLADIH – 12. AVGUST 2007 – SPENS, NOVI SAD.
ORGANIZACIJE: EMPRONA, CENTAR ZA OMLADINSKI RAD, NSHC, AIESEC, CENTAR SRCE.

Možete li nam reći nešto više o tome – koje funkcije i aktivnosti će obavljati kancelarije za mlade i kad očekujete da će one zaživeti?

Plan je da se Kancelarija za mlade, kao deo MOS-a, intenzivno bavi informisanjem mladih, da bude centar saradnje i podrške za udruživanje mladih. Ona bi povezivala omladinske organizacije, kako međusobno tako i sa međunarodnim organizacijama, bila bi centar dvosmerne komunikacije sa mladima iz cele Srbije i centar saradnje sa nevladinim omladinskim organizacijama i neformalnim grupama.

U prostoru kancelarija za mlade organizovali bi se seminari, konferencije za novinare, sastanci, radionice i slične aktivnosti. Centralna kancelarija bila bi inicijator i saradnik mladima u otvaranju novih kancelarija za mlade i omladinskih klubova po celoj Srbiji. Takođe, pružala bi savete u izradi lokalnih planova akcije za mlade i bila inkubator omladinskih inicijativa (savetodavno-informativni punkt za omladinske nevladine organizacije, neformalne grupe i inicijative i sl.). Pored toga, uspostavila bi saradnju sa postojećim kancelarijama za mlade u zemljama u okruženju i Evropskoj uniji radi razmene znanja, iskustava, ideja i primera dobre prakse, kao i šireg povezivanja mladih u regionu jugoistočne Evrope i sa zemljama EU.

Osim toga, regionalne i lokalne kancelarije za mlade doprinele bi organizovanju mladih u gradovima, opštinama i lokalnoj samoupravi, kao i jačanju nevladinog sektora, neformalnih i drugih organizovanih grupa mladih.

U skladu sa temom ovog broja biltena, recite nam na koji način će Ministarstvo za omladinu i sport podsticati aktivizam i volonterizam kod mladih?

Početkom septembra MOS će raspisati konkurs za finansiranje i sufinansiranje projekata nevladinih organizacija koje se bave omladinskom politikom, a upravo je ideja da će neki od projekata biti podržani ako se bave omladinskim aktivizmom i volonterizmom. Mislim da je ovo vrlo konkretna podrška, a rekla bih i brza, budući da je ministarstvo osnovano tek pre tri meseca. Naravno, ovo nije jedini način: mi smo podržali i bili prisutni u kampanji „Svi ravnopravni, svi različiti“; zajedno sa nevladinim organizacijama organizovali obeležavanje Međunarodnog dana mladih, posetili volonterski kamp u Bečeju i Valjevu, istraživačku stanicu Petnica, lokalne kancelarije za mlade u Novom Sadu, Bečeju i Subotici, a u planu nam je i uspostavljanje nagrade za najboljeg volontera.

Dakle, podstićemo aktivizam i volonterizam i biti prisutni tu gde se stvari događaju. Mladi volonteri sa kojima smo se susretali oličeni su ideja koje MOS želi da promovira: kod njih je prisutan aktivizam, humanost, kreativnost, tolerancija, želja za učenjem i sticanjem novih prijateljstava. Mladima nije uvek potrebna novčana podrška, vrlo često je u pitanju moralna podrška, posredovanje kod drugih institucija, mogućnost da putuju, učestvuju u studentskim razmenama... Ministarstvo omladine i sporta će upravo kroz konkurs koji objavljujemo 06.09. podržati projekte koji su usmereni ka ovim ciljevima.

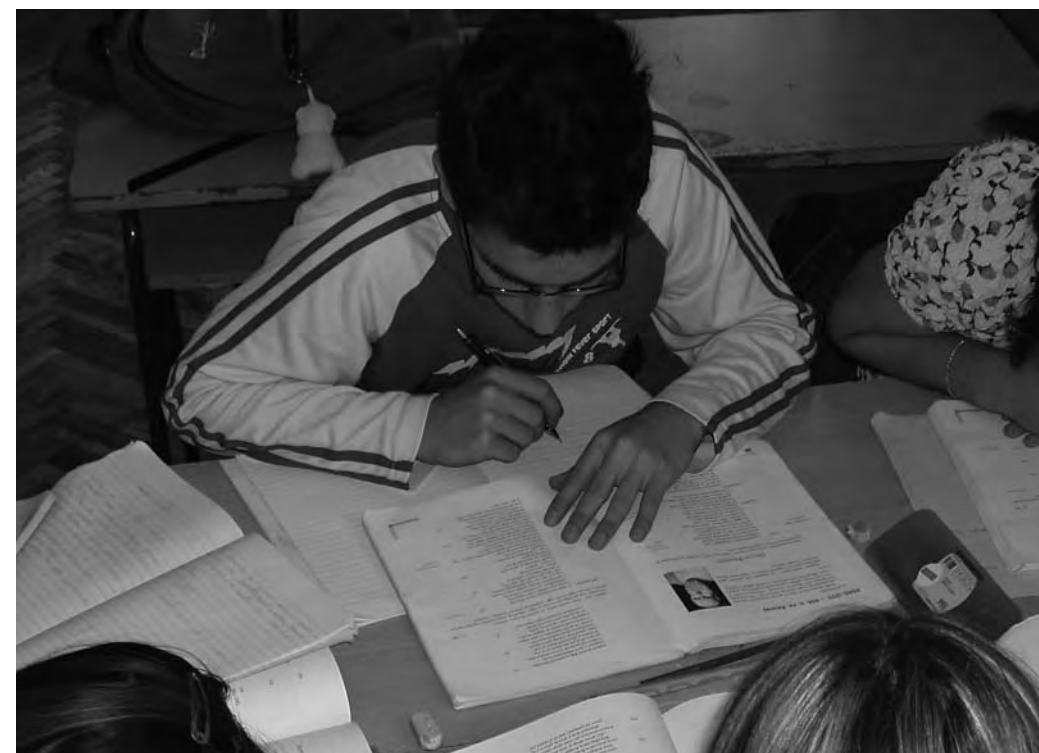
Hvala!!!

ULOGA ŠKOLE U PODSTICANJU AKTIVIZMA I VOLONTERIZMA KOD MLADIH

MILICA NIKOLETIĆ,
CENTAR ZA OMLADINSKI RAD, NOVI SAD

Kada bismo se vratili nekoliko decenija unazad, mogli bismo da sagledamo u kojoj meri se naš obrazovni sistem promenio. Sa druge strane, ako to isto učinimo i sagledamo koliko se razlikuju mladi pre nekoliko decenija od mladih danas, možemo uočiti evidentnu razliku. Škola kao obrazovno-vaspitna institucija ima važnu ulogu u razvoju mladog čoveka. Međutim, pitanje je koliko ona može da prati sve njegove novonastale potrebe. Volonterstvo i aktivizam, posebno u nevladinim organizacijama, postaju

sve više aktuelna tema mladih današnjice. Često možete čuti da mladi putuju u strane zemlje na radne kampove ili interkulturalnu razmenu, možete čuti da je grupa mladih organizovala neki festival ili koncert u gradu, da se angažuje oko nekog važnog ekološkog problema i sl. Kada samo pomislimo ko je inicijator i organizator jednog od najvećih muzičkih festivala na ovom području – „Exit“, ne možemo a da ne zanemarimo činjenicu da je podsticanje volonterizma i aktivizma značajno, ne samo za našu lokalnu

zajednicu već i za uspeh i razvoj samog mladog čoveka. Na taj način mladi ljudi mogu da iskuse ono što zovemo „pravi život“, da se nauče socijalnim veštinama – da se ponašaju odgovorno, rešavaju probleme, saraduju jedni sa drugima kako bi postigli neki zajednički cilj i sl. Takođe se kroz volonterski rad mogu upoznati sa različitim kulturama, a u isto vreme mnogo saznati i o svom kulturnom identitetu.

Nedavno osnovano Ministarstvo za mlade u našoj zemlji govori nam o tome koliko su potrebe mladih postale značajne za državu ili, konkretnije, koliko je sama država osvešćenija po pitanju ulaganja u mlade. Na nivou AP Vojvodine Sekretarijat za sport i omladinu usvojio je dokument pod nazivom Akcioni plan politike za mlade. Ovim dokumentom formulisane su mere za rešavanje definisanih problema mladih, a među njima i problema aktivnog uključivanja mladih u društvene procese. Kako se ne bi sve završilo na nabranjanju problema u ovom dokumentu, ponuđena su i rešenja kako bi škola kao institucija u kojoj mladi najviše borave mogla da pomogne u tome da mlade učini aktivnim učesnicima u izgradnji civilnog društva, a pre svega svoje lokalne zajednice. Naime, jedan od načina svakako jeste izborni predmet koji je uveden 2002. godine – Građansko vaspitanje. I sam naziv ovog predmeta govori da se kroz njega mladi mogu razviti u društveno odgovorne i aktivne članove građanskog društva, čiji je neizostavan deo aktivizam i volonterizam. Međutim, škola se ne sme oslanjati samo na nastavne predmete, već i na vannastavne aktivnosti, u čemu je ključan rad sa učeničkim parlamentom. Nažalost, u većini škola širom Vojvodine učenički parlamenti još uvek nisu zaživeli. Sa druge strane, pojedini učenički parlamenti koji postoje i rade previše su kontrolisani od strane uprave škole i nastavnika.

Prilikom podsticanja aktivizma kod učenika važno je pronaći takav balans da, sa jedne strane, mladi ljudi nisu prepušteni sami sebi, dok, sa druge, imaju osećaj samostalnosti u onome što rade. S obzirom na to da se nalaze u razvojnom periodu adolescencije, mladi ljudi su u konstantnom traganju za sopstvenim identitetom te sebi često postavljaju pitanja: *U čemu sam je dobar/a? Kako*

me drugi doživljavaju? Ko mi je najiskreniji prijatelj? Mladi imaju veliku želju za dokazivanjem pred drugima – odraslima i vršnjacima – a na taj način i pred sobom. Kako bi pratila socijalne i razvojne potrebe mladih, škola ima ključnu ulogu da ponudi mladima različite mogućnosti da se angažuju i pokažu ono u čemu su sposobni.

Kako bi se učenici pre svega upoznali sa tim šta znači aktivizam i volonterizam, neophodno je da se uključe u organizaciju aktivnosti unutar škole. Čest je slučaj da se učenici uključuju samo kao akteri, na primer, u školske manifestacije, dok im se retko daje prilika da se iskuse u organizaciji nekog događaja ili, makar, njegovog dela. Ovakvim pristupom šalje se poruka da škola nema poverenja u mlade i njihove sposobnosti.

Dakle, potrebno je najpre da sama škola kao ustanova prepozna vrednost aktivizma i volonterizma i da svojim učenicima daje šansu da budu aktivni i da isprobaju, i u praksi razvijaju, svoje sposobnosti.

MILICA NIKOLETIĆ

Milica Nikoletić, diplomirani pedagog, bavi se omladinskim radom 8 godina. Radila je kao školski pedagog u Gimnaziji "Svetozar Marković" u Novom Sadu; aktivna je u organizaciji Centar za omladinski rad i Omladinskom klubu; bavi se omladinskim aktivizmom i razvojem lokalnih akcionih planova za mlade; učestvovala u osnivanju Unije srednjoškolaca Novog Sada - NSUP kao i u organizaciji dva internacionalna umetnička festivala za mlade (Exchanges i FACE); posebno je interesuje upotreba drame u obrazovanju.

RAZGOVARAMO SA FILIPOM LAKIĆEM

IZ UNIJE SREDNJOŠKOLACA SRBIJE

INTERVJU

DATUM: 19. 08. 2007.

Kako bi predstavio Uniju srednjoškolaca Srbije?

Mislim da ciljevi Unije srednjoškolaca Srbije najbolje predstavljaju ono čime se bavimo:

- Demokratizacija učeničkih institucija
- Osnaživanje i jačanje kapaciteta školskih parlamenata
- Rad na obrazovanju srednjoškolaca kroz seminare i radionice
- Motivacija i podsticanje aktivizma među mladima
- Pružanje prilike srednjoškolcima da sami ostvare svoje projekte i zamisli
- Afirmacija mladih i perspektivnih umetnika
- Promocija pravih stvaralačkih vrednosti i kvalitetnog kulturnog života
- Pomoć ugroženim srednjoškolcima.

Koliko članova ima Unija? Da li su svi članovi učenici ili ima i profesora i da li su članovi iz različitih škola?

Unija trenutno ima oko 40 aktivnih članova (koji učestvuju na svim projektima) i još mnogo članova koji se uključuju u pojedinačnim projektima. Članovi su srednjoškolci iz mnogih škola u Srbiji, ali Unija ne ograničava članove po uzrastu, tako da oni mogu da nastave sa radom u Uniji i kada završe srednju školu. Tako danas imamo i nekoliko studenata koji su veoma aktivni i pomažu mlađim kolegama.

Kako je nastala Unija srednjoškolaca Srbije i kad?

Unija je nastala u decembru 2003. godine. Organizaciju je pokrenula grupa srednjoškolaca na sopstvenu inicijativu i bez ikakve pomoći odraslih osoba. Od početka smo se u potpunosti sami organizovali i to je ono na šta smo posebno ponosni. I dan-danas Unija je jedina organizacija koja se bavi srednjoškolcima, a čine je upravo srednjoškolci (i par mladih studenata).

Koliko srednjih škola je uključeno u Uniju (da li saradujete sa školama kao institucijama ili pojedincima – učenicima ili profesorima – iz različitih škola)?

U dosadašnjem radu imali smo saradnju sa preko 80 srednjih škola. Sa školama saradujemo kao institucijama, ali i sa pojedincima i đачkim parlamentima. U novim projektima uvek gledamo da uključimo što više novih škola, tako da ovaj broj stalno raste.

Koliko je važna podrška rukovodstva škole i nastavnog osoblja za aktivnosti koje Unija sprovodi (i kakvo je vaše iskustvo kad je saradnja ili podrška škole kao institucije u pitanju)?

Podrška rukovodstva je veoma važna i u dosadašnjem radu smo imali različita iskustva. U velikoj većini slučajeva rukovodstvo je spremno da podrži aktivnosti, ali retko i da se aktivno uključi. U par slučajeva smo imali i veoma loša iskustva, uglavnom sa direktorima škola koji su u potpunosti nespemni na bilo kakav vid saradnje, često iz svojih strahova, predrasuda ili lenjosti.

Navedi aktivnosti koje je Unija realizovala za koje smatraš da su posebno važne za ono čime se bavite.

Neki od naših projekata su:

„Razvoj školskih parlamenata“ – projekat osnaživanja srednjoškolskih parlamenata u šest škola u Novom Sadu, Beogradu i Kragujevcu, koji je realizovan uz podršku Komisije za demokratiju ambasade SAD u Beogradu. Projekat je sproveden kroz treninge liderskih veština (veštine pregovaranja, rešavanja konflikta, upravljanje vremenom i stresom, osnove PR-a, kvalitetno pisanje CV-a, timski rad, pisanje projekata), tribine o strukturi đачkih parlamenata i problemima sa kojima se oni susreću, kao i opštim izborima za predsednika školskog parlamenta. Realizovano je preko 30 treninga i predavanja na kojima je učestvovalo preko 560 srednjoškolaca. Predavači su bili predstavnici Ministarstva prosvete, Narodne kancelarije predsednika Republike, kao i veoma kvalitetni treneri iz nevladinog sektora.

„Nauči i uključi se! – srednjoškolci za srednjoškolce“ – Unija srednjoškolaca Srbije je od 20. maja do 15. juna 2005. sprovedla istraživanje o socijalno-ekonomskom statusu srednjoškolaca u Beogradu. Istraživanje je rađeno na uzorku od 650 srednjoškolaca iz četiri beogradske srednje škole. Ovo istraživanje je prvo takvog tipa, jer su pitanja obuhvatila različite aspekte života srednjoškolaca, od života u školi, preko vannastavnih aktivnosti, do situacije u kojoj srednjoškolci žive. U istraživanju smo se dotakli i teme reforme obrazovanja, tj. koliko su srednjoškolci upoznati sa Bolonjskom deklaracijom, njenim značenjem i važnošću, koliko je ona bitna za priznavanje diplome fakulteta u Srbiji i inostranstvu. Projekat je realizovan u saradnji sa Evropskom agencijom za rekonstrukciju.

„Bogatstvo svetskih kultura“ – projekat koji smo realizovali u saradnji sa ambasadama stranih zemalja u Beogradu. Na Adi smo organizovali kulturno-zabavne večeri, na kojima je po jedna zemlja, svake subote, predstavljala svoju kulturu Beograđanima, kroz muziku, ples, običaje, video projekcije, nacionalnu kuhinju...

„Serija predavanja na temu higijena i seksualno obrazovanje“ – predavanja su održana u 30

srednjih škola širom Srbije. U mnogim gradovima je prisustvovalo i po više stotina srednjoškolaca. Uz pomoć sjajnih predavača iz Savetovaništa za mlade ostvarili smo jako dobre rezultate, s obzirom na to da se broj mladih koji se sada obraćaju Savetovaništu mnogostruko uvećao.

„Borba protiv govora mržnje“ – projekat je sproveden u Beogradu i Nišu. Srednjoškolci, članovi UNSS-a u oba grada, prošli su kroz obuku o tehnikama novinarstva i organizovali različite akcije i ulične performanse pod sloganom “Biraj šta i koga slušaš – STOP govoru mržnje”. Projekat je završen sastankom obe grupe sa profesionalnim novinarima, na kojem su razmenjena iskustva o borbi protiv govora mržnje.

„Srednjoškolski ulični reformski festival – SURF“ – naš verovatno najveći projekat. Ove godine održan po treći put u Knez Mihailovoj ulici. Jedan od najvećih festivala u Beogradu, s obzirom na to da okuplja preko 700 učesnika iz cele Srbije. Festival ima za cilj da predstavi Beogradu mlade umetnike, vredne i neverovatno talentovane srednjoškolce koji se bave najrazličitijim vrstama umetnosti: sviranjem, pevanjem, glumom, plesom, slikanjem, vajanjem, drvorezbarstvom, ikonopisanjem, fotografijom... Za scenski nastup postavlja se velika bina kod Delijske česme, a za ostale umetnike pet punktova duž Knez Mihailove ulice, na kojima srednjoškolci stvaraju tokom celog dana. Ponosni smo na nasmejana lica Beograđana, koji već tri godine uživaju u umetnosti mladih ljudi. Pokazali smo da se prave stvaralačke vrednosti još uvek prepoznaju kao značajan element u životu Srbije i njenih građana.

Da li ste imali podršku gradske ili republičke vlade u dosadašnjim aktivnostima i, ako jeste, kakva je podrška bila u pitanju?

Grad Beograd nas je finansijski podržao na dva naša projekta: „Počnimo muzikom – koncert povodom početka školske godine“ i festival „SURF“. Takođe, imamo veoma lepu saradnju sa „Agencijom za saradnju sa nevladinim organizacijama“ pri gradu Beogradu. Ministarstvo prosvete nas još nijednom nije podržalo, ali, kao što znamo, proteklih godina je veoma loše funkcionisalo, prvenstveno njihov sek-

tor za omladinu. Na svu sreću, sada imamo posebno ministarstvo koje se bavi mladima – Ministarstvo omladine i sporta, koje je odmah prepoznalo značaj Unije, te sa njima imamo izuzetnu saradnju. Kao organizacija učestvujemo u izradi Nacionalne strategije za mlade, bili smo saradnici u organizovanju obeležavanja Dana mladih...

S obzirom na to da ste i sami srednjoškolci, kako vaši vršnjaci reaguju na inicijative koje pokrećete?

Mi imamo nestandardan pristup srednjoškolcima. Naime, pokušavamo da ih uključimo kroz one oblasti koje su njima najzanimljivije, a to su kultura i zabava. Posle svakog festivala SURF ili koncerta Počnimo muzikom veliki broj srednjoškolaca nam se javi sa željom da se uključi u rad Unije. Mladi ljudi definitivno bolje reaguju na inicijative koje pokreću upravo mladi ljudi.

Kakvo je mišljenje vaših vršnjaka, generalno, o aktivizmu i o volonterizmu?

Većina srednjoškolaca je i dalje veoma pasivna. Nesvesni su značajnosti aktivizma i volonterizma za njihov dalji razvoj. Nažalost, i dalje je jak uticaj koje je ostavilo neko prošlo vreme, pa je većini srednjoškolaca kul da ništa ne rade (odnosno, popularno, da bleje). Opšteprihvaćeno mišljenje među njima je da je svaki aktivizam mimo onoga što je obavezno (mimo škole) gubljenje vremena. Nažalost, većinom su nesvesni da u potpunosti greše i da je realno stanje apsolutno drugačije. To je i dalje većinsko razmišljanje. Međutim, iz našeg iskustva, u poslednje vreme stvari se menjaju. Pristup koji ima Unija i još neke organizacije veoma pozitivno utiče na mišljenje mladih. Oni konačno postaju svesni da mogu da urade mnoge zanimljive i uzbudljive stvari ako se aktivno uključe u društvo; recimo, da organizuju jedan festival, kao što to rade članovi Unije srednjoškolaca Srbije. Na taj način procenat mladih ljudi koji su spremni za aktivizam i volonterizam ubrzano raste.

Na koji način se, po tebi, mladi mogu podstaci, motivisati, da budu aktivniji, da se

više angažuju? Na koji način škola treba da podstiče mlade da se aktiviraju?

Škola bi, pre svega, trebalo da omogući učenicima da učestvuju u odlučivanju, odnosno da imaju svoje predstavnike na sednicama, predstavnike koji bi bili potpuno ravnopravni sa profesorima. Ovo bi bila izuzetna motivacija za učenike, siguran sam u to. Takođe, svaka škola bi trebalo da izdvoji određen deo budžeta za aktivnosti koje bi organizovali učenici tih škola. U svakoj školi bi se našlo mladih ljudi koji imaju ideje i žele nešto da urade, ali im je potrebno da znaju da imaju i finansijski podršku od škole.

Da li znaš za još neke organizacije koje okupljaju mlade srednjoškolskog uzrasta?

Postoji još organizacija koje okupljaju srednjoškolce, ali su sve vođene od strane odraslih ljudi i često nemaju dobar pristup mladima, odnosno ne posmatraju stvari iz ugla mladih. Naravno, i među tim organizacijama postoje one koje rade sjajne stvari i pomažu u poboljšanju položaja mladih.

Koji su vam planovi za buduće aktivnosti?

Od septembra kreće projekat „Svi različiti, svi ravnopravni škola“, kao deo Evropske omladinske kampanje za bogatstvo različitosti, ljudska prava i aktivno učešće „Svi različiti – Svi ravnopravni“, koju je pokrenuo Savet Evrope i koja se odvija u 42 zemlje.

Škole će kroz niz aktivnosti vezanih za temu kampanje ispunjavati određene kriterijume i postajati „Svi različiti, svi ravnopravni škole“ i na taj način se uključivati u evropsku mrežu škola.

Takođe, 15. septembra na Trgu republike u Beogradu održaće se drugi po redu koncert povodom početka školske godine „Počnimo muzikom“.

Ako misliš da postoji nešto što te nisam pitala, a smatraš da je važno za bolje razumevanje Unije ili temu biltena, ovde možeš da dodaš komentar!

Ono što je još bitno jeste da je UNSS punopravni član Unije srednjoškolaca Evrope (OBESU) i učestvuje u kreiranju politike mladih na nivou Evrope.

Takođe, članovi smo Nacionalnog komiteta kampanje „Svi različiti, svi ravnopravni“.

Hvala!

FILIP LAKIĆ

Filip Lakić je sa 17 godina organizovao prvi festival SURF. Krajem 2005. izabran je za Generalnog sekretara UNSS-a. Iza sebe ima nekoliko uspešnih projekata kao što su tri festivala SURF, koncert „Počnimo muzikom“, serija predavanja na temu „Higijena i seksualno obrazovanje“, projekat Bogatstvo svetskih kultura... Aktivno je uključen i u rad Nacionalnog komiteta kampanje „Svi različiti Svi Ravnopravni“. Član je MENSA-e Srbije.

AKTIVIZAM MLADIH I UČENIČKI PARLAMENTI

NJEGOŠ MANOJLOVIĆ

CENTAR ZA SLOBODNE IZBORE I DEMOKRATIJU (CESID), BEOGRAD

Naredni tekst je osvrt na projekat »Učenički parlament – prvi korak ka demokratiji«, koji je CeSID realizovao uz podršku Komisije za demokratiju Ambasade Sjedinjenih Američkih Država u Srbiji. Projekat je realizovan u drugoj polovini 2006. godine i obuhvatio je opštine: Sombor, Lazarevac, Čačak, Kraljevo, Zaječar, Kovin i Pančevo.

*Tekst nam daje odgovor na pitanje šta je učenički parlament, upozna nas sa njegovom ulogom i značajem i predstavlja činjenice o dosadašnjem radu i perspektivama učeničkih parlamenata u Srbiji. Osim toga, čitalac će se upoznati i sa rezultatima istraživanja aktivizma srednjoškola u Srbiji, a koje je na teritoriji navedenih opština realizovao CeSID u okviru i za vreme trajanja projekta. Redovi pred vama, u najvećoj meri, predstavljaju sažetak publikacije **Razvoj i angažman mladih u lokalnoj zajednici: Učenički parlament – prvi korak ka demokratiji** (Manojlović, Njegoš et al., Beograd, 2006, Centar za slobodne izbore i demokratiju [CeSID]).*

ŠTA JE UČENIČKI PARLAMENT?

Učenički parlament je **reprezentativno telo unutar škola** širom Srbije, koje **osnivaju, biraju i čine sami učenici**. Njegovo osnivanje, mada nije obavezno, slobodno je i zakonski garantovano, a škola u okviru koje parlament funkcionise dužna je da obezbedi slobodu organizovanja. Nešto neformalnija definicija učeničkog parlamenta bila bi ona koja kaže da je to **forum za treniranje demokratije**, jer se u njemu učenici uče da uzmu aktivnu ulogu u procesu donošenja odluka. Okvir učeničkog parlamenta omogućava srednjoškolicima da svoje interese bolje zastupaju i realizuju, obezbeđujući tako podršku sopstvenim idejama i akcijama.

Učenički parlament je i **prvi korak ka demokratiji**, jer se kroz učešće u njegovom radu mladi uče uvažavanju različitosti, kulturi dijaloga i ostalim vrednostima demokratije.

Učenički parlament svoju ulogu i značaj za mlade potvrđuje kroz promociju i unapređenje njihovih prava i interesa, ali i podsticanjem društvenog aktivizma mladih. Uloga parlamenta je i da podstiče odnos uvažavanja učenika, s jedne strane, i profesora i uprave, s druge strane, kao i da utiče na razvoj ukupnog društvenog života lokalne zajednice kroz saradnju sa institucijama i organizacijama koje se bave mladima. Na ovaj način učenički parlament ne samo da promovise učešće mladih u javnom životu na lokalnom nivou već promovise i međugeneracijsku saradnju.

ZNAČAJ I ULOGA

Učenički parlament bi trebalo da bude institucija od najvišeg značaja za vršenje i zaštitu prava srednjoškola, a u osnovi ove uloge parlamenta stoji aktivan srednjoškolac. Apatično ponašanje stečeno u srednjoškolskom periodu manifestovaće se tokom kasnijeg života kroz odsustvo inicijative i pasivizam. Otuda je od presudnog značaja dati najširu moguću društvenu podršku razvoju učeničkog parlamenta, jer je to mesto gde se razvijaju mladi, aktivni, odgovorni i samosvesni građani, spremni da utiču na tokove života u svom okruženju. U tom svetlu gledano, neophodno je da svi subjekti u školi i u lokalnoj zajednici prepoznaju školske parlamente kao pouzdane partnere u različitim aktivnostima. Profesori građanskog vaspitanja, osobe koje svakodnevno sarađuju i u neposrednom su kontaktu sa učenicima, u potpunosti razumeju ulogu i značaj učeničkog parlamenta.

MIŠLJENJE PROFESORA GRAĐANSKOG VASPITANJA O UČENIČKOM PARLAMENTU I NJEGOVOM FUNKCIONISANJU

Prikupljeni podaci za potrebe projekta u mesecu julu 2006. godine omogućili su da se sazna mišljenje profesora građanskog vaspitanja o učeničkom parlamentu i njegovom funkcionisanju.

Naime, njihovo je mišljenje da bi ciljevi učeničkog parlamenta trebalo da budu: **«učenje demokratije kao veštine u ponašanju i razvijanje posebno važnih elemenata u procesu učenja – samostalnosti, toleranciji i odgovornosti»** (Stamenka Sudar, profesorka psihologije u Srednjoj ekonomskoj školi u Somboru), **«razvijanje osećaja za život u demokratskom društvu i sticanje veština demokratskog odlučivanja»** (Jovan Samoilov, profesor građanskog vaspitanja, Gimnazija »Uroš Predić«, Pančevo), **«iniciranje i realizacije sopstvenih akcija, razvijanje saradnje sa sličnim organizacijama mladih ljudi, razvijanje svesti o pravim društvenim vrednostima, razvijanje kulture dijaloga, podizanje svesti i opšte kulture učenika»** (Rada Veselić, profesorka građanskog vaspitanja u gimnaziji, Lazarevac), **«participiranje učenika u odlučivanju, kreativno usavršavanje rada u školi, rešavanje problema, organizovanje učeničkih aktivnosti»** (Miljana Krstić, profesorka građanskog vaspitanja, Srednja medicinska škola, Zaječar), **«donošenje odluka u korist zaštite, poboljšanja i sprovođenja učeničkih prava, lobiranje za sprovođenje učeničkih inicijativa, informisanje i edukacija»** (Jelica Milutinović, profesorka građanskog vaspitanja, Ekonomsko-trgovinska škola, Kraljevo), ali i **«učešće učenika u kompletnom radu škole»** (Mirjana Obućina, profesorka građanskog vaspitanja, Srednja ekonomska škola, Čačak).

Razumevanje značaja i uloge ove institucije od strane profesora građanskog vaspitanja primer je kojim bi trebalo da se rukovode i ostali profesori i školske uprave, ali i svi drugi značajni akteri u lokalnoj sredini. Radi potpunog ostvarivanja značaja i uloge učeničkog parlamenta potrebno je neprekidno pružati znanja i veštine srednjoškolicima koje im svakodnevno mogu koristiti u učešću u javnom životu. Potrebno je i da se inicira saradnja srednjoškolaca iz različitih lokalnih zajednica, saradnja mladih i lokalne samouprave, civilnog sektora, medija i lokalnih privrednika. Tek na taj način moguće je da se doprinese većoj ulozi učeničkog parlamenta u životu škole i jačanju učešća mladih u javnom životu lokalne zajednice i društva.

ISKUSTVA I PERSPEKTIVE

Pravac daljeg razvoja učeničkog parlamenta određen je, s jedne strane, njegovim dosadašnjim rezultatima, a, s druge strane, potrebama učenika koje tek treba da zadovolji.

Učenički parlamenti su u Srbiji uglavnom konstituisani u školskoj 2003/2004. godini. Dosadašnja praksa je pokazala da se članovi parlamenta uglavnom biraju po odeljenjima demokratskim putem, a broj članova učeničkog parlamenta u direktnoj je zavisnosti od ukupnog broja odeljenja u školi. Učenički parlamenti su u dosadašnjim aktivnostima mahom bili okrenuti organizovanju sportskih i kulturnih zbivanja, kao i ekoloških i humanitarnih aktivnosti.

DOSADAŠNJA PRAKSA

Kada je u pitanju dosadašnji rad učeničkih parlamenata u opštinama u kojima se projekat izvodi, izdvojile su se određene aktivnosti koje su prisutne u svim školama. Reč je o aktivnostima u oblasti sporta i kulture: organizovanje koncerata, pozorišnih predstava, sportskih turnira i slično. Organizovanje humanitarnih akcija kroz koje su prikupljana sredstva za đake škole koji imaju zdravstvenih problema takođe je prisutno u radu školskih parlamenata. Vršnjačke edukacije u vezi sa borbom protiv bolesti zavisnosti i AIDS-a takođe su izvođene u sklopu rada učeničkog parlamenta.

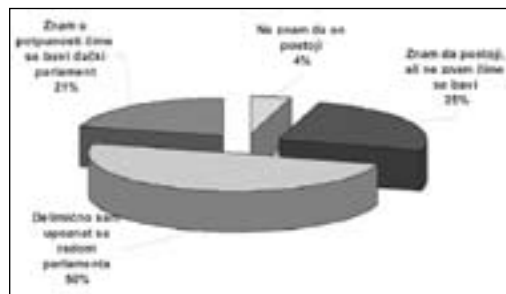
PROBLEMI U FUNKCIONISANJU UČENIČKIH PARLAMENATA

Izuzetan problem u njihovom funkcionisanju predstavlja odsustvo stalnih i namenskih budžetskih sredstava za rad parlamenta, a problem predstavlja i nepostojanje znanja i veština srednjoškolaca o osnovama prikupljanja sredstava. Primitno je i odsustvo inicijative i motivacije, što dovodi do neučestvovanja učenika u radu učeničkog parlamenta. Problem kontinuiranog rada učeničkog parlamenta i usklađivanja njegovog rada sa ostalim obavezama i interesovanjima srednjoškolaca takođe je vrlo prisutan. Umrežavanje je primenjivano, ali ni tu nisu iskorišćeni kapaciteti u potpunosti – i pored postojanja različitih vidova organizovanja na lokalnom i nivou Srbije, takav vid aktivizma ne koristi se u potpunosti i nije dovoljno rasprostranjen.

NALAZI ISTRAŽIVANJA O FUNKCIONISANJU UČENIČKIH PARLAMENATA

U narednim redovima prikazujemo da li su i u kojoj meri mladi informisani o dosadašnjem funkcionisanju učeničkog parlamenta. Kada je u pitanju informisanost o mogućnosti formiranja učeničkog parlamenta, odnosno o postojanju školskog parlamenta u školi, srednjoškolci su u izuzetno visokom procentu obavesteni (90,8 % srednjoškolaca

je informisano o mogućnosti formiranja učeničkog parlamenta, dok je njih 95,3 % obavesteno o postojanju parlamenta u školi). Međutim, kada se postavi pitanje čime se učenički parlament bavi, nailazimo na nizak procenat informisanih ispitanika, što ukazuje na mali broj učenika koji su zaista uključeni u rad školskog parlamenta ili se bar interesuju za njega. Naime, tek svaki peti srednjoškolac u potpunosti zna čime se učenički parlament bavi, 50 % je delimično upoznato, dok je 25 % onih koji ili ne znaju da je parlament osnovan ili znaju da je osnovan, ali ne znaju čime se bavi (slika 1).

SLIKA 1.
DA LI ZNATE ČIME SE BAVI UČENIČKI PARLAMENT U VAŠOJ ŠKOLI?

Izneta struktura informisanosti još je gora u stvarnosti. Treba imati u vidu da je u okviru skupine ispitanika koji su delimično upoznati izvestan procenat onih koji realno ne znaju čime se parlament bavi, ali nesvesno daju odgovor za koji misle da je poželjan, a istovremeno i najbliži stvarnosti. Kada se tako sagledaju izneti procenti i kada bi ispitanici uvek bili stopostotno iskreni, onda je jasno da bi se povećao procenat onih koji nisu upoznati sa radom školskog parlamenta.

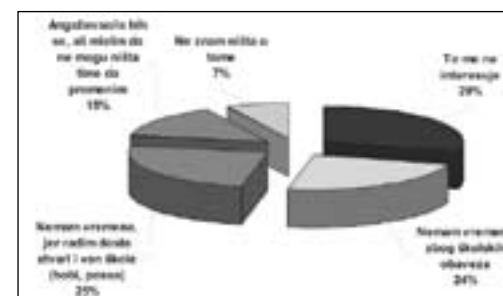
Još je nepovoljnija situacija kada je u pitanju broj srednjoškolaca uključenih u rad školskog parlamenta. Naime, stepen njihove uključenosti je izuzetno nizak – 9 %. Broj onih koji su aktivni u radu odgovara broju predstavnika u učeničkom parlamentu, koji je projektovan postojećim izbornim modelom. Postojeći model predviđa da svako odeljenje ima po dva predstavnika, tj. od 7 do 9 % učenika. Istraživanje pokazuje da u radu parlamenta nije angažovan ni učenik više od predviđenog. Čak 88 % srednjoškolaca nije aktivno u radu učeničkog parlamenta. Kada se navedenoj cifri

doda i 3 % onih koji nisu informisani o postojanju učeničkog parlamenta, utvrđujemo da na jednog koji učestvuje u radu školskog parlamenta dolazi devet srednjoškolaca koji su pasivni (slika 2).

SLIKA 2.
DA LI STE I KOLIKO AKTIVNI U UČEŠĆU UČENIČKOG PARLAMENTA

Osnovni razlozi koji opredeljuju učenike da se ne uključe u rad učeničkog parlamenta jesu odsustvo interesovanja za takav vid aktivizma (29 %), vanškolske obaveze (25 %), obaveze u školi (24 %), percepcija vlastite nemoći da se bilo šta promeni (15 %) i, na samom kraju, nepoznavanje materije (7 %) (podaci su predstavljeni na Slici 3).

SLIKA 3.
AKO NISTE AKTIVNI U RADU UČENIČKOG PARLAMENTA, ŠTA JE RAZLOG ZA TO?

Posmatrajući strukturu odgovora, možemo da zaključimo da nezainteresovanost za rad i učešće u radu školskog parlamenta leži u neinformisanosti o samom parlamentu. Ipak, pojedine grupe odgovora govore nam da postoji znatan potencijal za budući rad školskih parlamenata. Naime, četvrtina ispitanika nije zainteresovana za parlament, jer ima druge, vanškolske obaveze. U pitanju su učenici koji jesu aktivni, ali očigledno nisu informisani, niti dovoljno motivisani da budu aktivni i u samom parlamentu. Ovakve učenike moguće je privući

školskom parlamentu ukoliko im se neprekidno ukazuje na činjenicu da i parlament deluje u onim sferama koje njih interesuju.

NIZAK NIVO AKTIVIZMA SREDNJOŠKOLACA – OBELEŽJE LOKALNIH SREDINA

Nije samo učenički parlament organizacija u kojoj se beleži nizak nivo aktivnosti srednjoškolaca – tako je i u drugim vrstama organizacija. Zapravo, izuzev procenta učešća u sportskim i rekreativnim organizacijama, odnosno sportskim klubovima, u kojima je približno svaki četvrti srednjoškolac aktivan član a približno svaki peti član, u svim ostalim organizacijama učešće je znatno niže po broju aktivnog članstva. Broj onih koji su izjavili da su samo članovi nešto je veći od proseka kada su u pitanju školske sekcije i aktivnosti pri crkvi. Najniži stepen učešća srednjoškolaca zabeležen je u učešću u nevladinim organizacijama – samo 4 % su aktivni članovi.

Na osnovu izloženog vidljiva je potreba da parlamenti treba da podstiču i da se bave aktivnostima koje preokupiraju srednjoškolce, kao što je to sport i rekreacija, kako bi privukli pažnju srednjoškolaca, ali je takođe neophodno i da utiču na promenu izuzetno niskog stepena učešća u drugim sferama javnog života u smeru većeg učešća srednjoškolaca u životu lokalne zajednice. Odsustvo interesovanja i motivacije, uz uvažavanje obaveza koje srednjoškolci imaju, dovode do neučestvovanja učenika u radu učeničkog parlamenta. Takvo stanje se može promeniti boljom organizacijom rada učeničkog parlamenta i redizajnom uloge i značaja učeničkog parlamenta uvođenjem novih metoda u njegovom radu i delovanju.

NOVE MOGUĆNOSTI DELOVANJA UČENIČKIH PARLAMENATA

S obzirom na dosadašnju ulogu i delovanje učeničkih parlamenata, koje je pretežno ostvarivano kroz definisanje i sprovođenje humanitarnih, ekoloških, kulturnih i sportskih manifestacija, drugi segment njihovog delovanja u zaštiti prava i promovisanju interesa srednjoškolaca i uloga medijatora u rešavanju problema na liniji profesori i

organ upravljanja, s jedne strane, i učenici, s druge strane, ostali su neotkriveno područje.

Od suštinske je važnosti da parlament preuzme ulogu kreatora i promotera aktivizma učenika srednjih škola, što se može postići kroz organizaciju i vođenje različitih okruglih stolova, panela, vršnjačke medijacije i slično. Prepreku u ovom procesu predstavlja **utvrđena pasivnost srednjoškolaca u posmatranju dešavanja na javnoj sceni**. Naime, najviše srednjoškolaca samo pasivno prati i posmatra ono što se dešava na javnoj sceni. Zbivanja u društvu i politici redovno prati tek 15 % ispitanika, povremeno 46 %, retko 30 % i nikad 9 % ispitanika. Dakle, najveći je broj onih koji povremeno prate javni život. Ipak, uzme li se u obzir činjenica da skoro dve petine (39 %) nikada ne prate ili retko prate šta se oko njih dešava, to i nije optimističan nalaz za stepen obaveštenosti srednjoškolaca o javnom životu. Nizak stepen učešća srednjoškolaca u raspravama o politici i javnim temama takođe je prisutan. Trećinu srednjoškolaca ove teme uopšte i ne dotiču, budući da nikada ne diskutuju sa porodicom, prijateljima i okolinom o tome, odnosno to retko čini 37 %, povremeno jedna četvrtina njih, a redovno tek 6 % srednjoškolaca.

Kada su u pitanju posete određenim javnim dešavanjima, predavanjima ili skupovima, nivo aktivizma je znatno niži od stepena informisanja. Na ove vrste događaja nikada ne ide skoro polovina srednjoškolaca (49 %), retko 40 %, povremeno 10 %, a redovno svega 1 %. Ovi nalazi ne ukazuju samo na vrlo slab odziv srednjoškolaca za ove vidove informisanja i obrazovanja već i na činjenicu da su u nekim sredinama javna predavanja ili tribine prava retkost. Zapravo, ovi podaci treba i da podstaknu sve koji se bave pitanjima srednjoškolaca, ali i mladih uopšte, da fokus svoga budućeg delovanja postave upravo prema ovim oblicima javnih dešavanja, s tim da teme prilagode srednjoškolcima i njihovim interesovanjima.

KAKO POMOĆI SREDNJOŠKOLCIMA DA OJAČAJU UČENIČKE PARLAMENTE?

Osnov uspešnog rada učeničkog parlamenta jeste dobra upućenost u potrebe i probleme srednjoškolaca. Otuda je potrebno da znaju na

koji način se potrebe istražuju. U skladu sa tako identifikovanim potrebama školski parlament će bolje uskladiti svoje aktivnosti.

Osnov uspešnog rada svakog učeničkog parlamenta jesu i veštine i znanja srednjoškolaca koji ga obrazuju i učestvuju u njegovom radu. Već smo utvrdili koliki je značaj organizovanja i moderiranja sednica učeničkog parlamenta, veštine prikupljanja sredstava za neometan rad parlamenta, veštine pregovaranja, govorništvo, osnove marketinga i odnosi sa javnošću. Te veštine i znanja u lokalnim zajednicama Srbije postoje, pa **pomoć mladim parlamentarcima u planiranju i izvođenju aktivnosti učeničkog parlamenta mogu da pruže kako profesori i ostala zaposlena lica u školi tako i organi lokalne samouprave i organizacije nevladinog sektora**. Mnogobrojne organizacije civilnog sektora imaju vrlo razvijene programske aktivnosti koje se odnose na pitanja od značaja za mlade. Otuda bi, u okviru svojih projekata, ove organizacije trebalo da sarađuju i sa učeničkim parlamentima. Od takvih saradnji korist bi imale i nevladine organizacije, jer njihove aktivnosti dobijaju na kvalitetu konsultovanjem onih prema kojima su i usmerena, a školski parlament bi «profitirali» sticanjem preko potrebnih veština (pisanje projekata, pribavljanje sredstava, odnos sa donatorima i drugim značajnim subjektima). Dosadašnja praksa ukazuje na to da su nevladine organizacije postale svesne benefita koji mogu dobiti ukoliko sarađuju sa učeničkim parlamentima. Transfer znanja i **veština za prikupljanje novčanih i nenovčanih sredstava u lokalnoj zajednici** u cilju unapređenja položaja srednjoškolaca prava je šansa mladim parlamentarcima i nova mogućnost za unapređenje njihovih aktivnosti. Prikupljanje sredstava od donatora, ali i od samih korisnika usluga učeničkog parlamenta (na primer kroz članarinu i volonterijski rad) otvara brojne mogućnosti. Naravno, i donacije koje nisu u novcu, poput opreme, radnog materijala, korišćenja prostora, raznih proizvoda, poslovnih usluga i slično, bile bi od koristi, pogotovo kada se uzme u obzir da učenički parlament ne poseduju sopstvene izvore za rad, tehničku podršku, ili prostor. Nije samo polje javnog zastupanja ono oko čega se može uspostaviti saradnja učeničkih parlamenta i civilnog sektora. Na to ukazuju brojni primeri iz dosadašnje prakse.

SARADNJE UČENIČKIH PARLAMENTA, ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA (OCD) I DRŽAVNIH INSTITUCIJA

Kada je u pitanju saradnja učeničkih parlamenta i OCD, izdvojilo se nekoliko pozitivnih primera: učenički parlament u Srednjoj ekonomskoj školi u Somboru je ostvario saradnju sa brojnim civilnim organizacijama i institucijama u opštini, ali i regionu kroz saradnju sa organizacijama »Ravangrad« i »Somborski omladinski BOOM« iz Sombora, »Panonija« iz Novog Sada, »Maštalište« iz Zrenjanina, »Prijatelji dece« iz Indije i »Otvorene perspektive« iz Subotice. Kovinski parlamentarci su sarađivali sa Građanskom mrežom. Lazarevački gimnazijski učenički parlament je već sarađivao sa CeSID-om na projektu »Učimo o Evropi!«. Učenički parlament Srednje medicinske škole u Zaječaru je sarađivao sa ustanovama iz oblasti zdravstva i drugim parlamentima, dok su Kraljevcani sa NVO »Iskra« i Unijom srednjoškolaca Srbije učestvovali u akciji »Izmeri školu da li je po tvojoj meri!«.

Kada je u pitanju saradnja učeničkih parlamenta i državnih organa u Srbiji, učenički parlamentii nisu naišli na širu sistemsku podršku. Pozitivni primeri iz regiona ipak postoje. U Republici Srpskoj, na primer, pridaje se izuzetan značaj instituciji sličnoj učeničkom parlamentu u Srbiji - Savetu učenika. Naime, u Srpskoj su održani učenički kongres i omladinski parlament još 2001. i 2002. godine, na kojima je učestvovalo po 50 učenika, i na kojima su gosti bili premijer Vlade, zamenik ministra obrazovanja, predsednik Narodne skupštine i zamenik ministra za sport i omladinu Republike Srpske, gradonačelnik glavnog grada, direktor Republičkog pedagoškog zavoda, direktori srednjih škola i mnogobrojni predstavnici lokalnih i međunarodnih NVO.

Samo prisustvo najvažnijih funkcionera ukazuje na značaj, ili bi tako moralo biti, koji se pridaje umrežavanju mladih.

Mogućnosti umrežavanja prava su šansa za dalje unapređenje položaja mladih u lokalnim zajednicama i društvu u celini. Nije urađeno dovoljno kada je u pitanju **umrežavanje** učeničkih parlamenta na nivou gradova i opština Srbije. Ipak, primeri iz država zapadnog Balkana, u kojima je na polju umrežavanja ostvaren osetan napredak i u kojima je umrežavanje prevazišlo opštinske i regionalne nivoe i obuhvatilo nacionalni nivo, ukazuju na mogućnosti primene ove pozitivne prakse i u našim uslovima.

Učenički parlament su dobar zametak omladinskih organizacija u sredinama u kojima ne postoje ove organizacije, jer mogu predstavljati generator njihovog članstva.

ZAKLJUČNA REČ

Zaključimo, učenički parlament budućnosti svojim delovanjem izlazi iz okvira škola i postaje značajan činilac u lokalnoj sredini. Ovakav parlament stvara mlade ljude koji misle svojom glavom i čiji se glas čuje. Mreža učeničkih parlamenta će u budućnosti uticati da se omladinska politika u Srbiji zauvek promeni i da se nikada više ne odlučuje o omladinskim pitanjima bez omladine. Tako, na primer, uključivanje učeničkog parlamenta Gimnazije »Uroš Predić« u organizovanje građanskog protesta protiv zagađenja u Pančevu, aprila 2006. godine, ukazuje na mogućnost delovanja ovih institucija i na širem polju od škole i poboljšanja položaja srednjoškolaca.

Ojačavanjem institucije učeničkog parlamenta, aktivno se uključujemo u izgradnju lokalne politike za mlade i razvoj lokalne zajednice u celini. **Učenički parlament je samo prvi korak ka daljem učešću u izgradnji i usvajanju demokratskog obrasca ponašanja**. Danas inicijativa u učeničkom parlamentu, sutra u skupštini jedinice lokalne samouprave ili u Narodnoj skupštini. Od odeljenja, preko razreda, do škole. Od opštine, preko regiona do države. Od razvoja lokalne akcione politike za mlade do razvojnih strategija društva u celini. **Korak, po korak... do demokratije.**

RAZGOVARAMO SA IVANOM JURIĆEM, PRESEDNIKOM UNIJE NOVOSADSKIH UČENIČKIH PARLAMENTA – NSUP

INTERVJU

DATUM: 31.08.2007.

Zašto NSUP? Šta znači NSUP i sa kojim ciljem je osnovan?

NSUP je Unija novosadskih učeničkih parlamenata. Osnovana je početkom prošle godine sa ciljem da okuplja, najpre, sve gimnazije, a danas je njen cilj da svojim članicama, svim novosadskim srednjim školama, organizuje razne vannastavne aktivnosti, pomogne im ukoliko imaju neki problem i predstavlja parlamente svih škola.

Reci mi nešto o članovima NSUP-a?

Članovi Unije novosadskih učeničkih parlamenata su predstavnici učeničkih parlamenata svih srednjih škola sa teritorije Novog Sada i okoline. Cilj NSUP-a je da sve organizuju srednjoškolci za srednjoškolce, tako da nijedan profesor, direktor ili neko drugi ko nije srednjoškolac nije direktno uključen u rad Unije.

Kako bi u par rečenica opisao šta vi zapravo radite?

Rad NSUP-a obuhvata nekoliko oblasti. Najpre, to je servis samim učenicima da iznesu svoje stavove, probleme, predloge i da mi, kao NSUP ili kao pojedinačni školski parlament, ta pitanja pokušamo da rešimo sa upravama škola. Sa druge strane, tu smo da organizujemo saradnju između škola jer je veoma čest primer da se vršnjaci iz različitih škola uopšte ne poznaju. To pokušavamo da uradimo kroz organizaciju raznih projekata, takmičenja, turnira, koncerata, žurki, sekcija, seminara, humanitarnih akcija... Takođe, želim da kažem da je jako bitno da se predstavnicima školskih par-

lamentata dozvoli prisustvo sednicama jer na taj način školski rad postaje transparentniji, a i čuje se glas učenika, koji je jako bitan.

Kako je nastao NSUP? Da li ste imali podršku od strane neke odrasle osobe ili iskusnije organizacije...?

Naravno, sam početak, kao što sam već i rekao, desio se relativno skoro, tražili smo pomoć na par strana i mislim da smo je u velikoj meri i dobili. Naš glavni cilj jeste da učenički parlamenti budu priznati i prepoznati u samim školama, kako od strane učenika tako i od strane profesora, roditelja i sl., za šta nam je zaista trebala pomoć, bar po pitanju transparentnosti, a kasnije i u vidu nekih seminara i edukacija koji su nam bili od velike koristi. Tražili smo pomoć od pojedinih institucija i organizacija koje su nam zaista mnogo pomogle u samim počecima po pitanju kontakata i po pitanju dopiranja do škola u kojima parlamenti nisu funkcionisali ili su bili na lošem nivou. Sa druge strane, želeli smo da se umrežimo i sa drugim parlamentima sa teritorije Vojvodine, kao što je Unija učeničkih parlamenata u Zrenjaninu i Somboru, sa kojima smo otpočeli saradnju koju u narednom periodu želimo da nastavimo u još većem i jačem intenzitetu!

Pominjao si saradnju sa parlamentima škola iz drugih gradova u Vojvodini. Kako to funkcioniše?

Do sada je to funkcionisalo samo na razmeni iskustava, posetama i organizaciji par manjih projekata. Ono što nam je u planu za naredni pe-

riod, a što je inicirala Unija novosadskih učeničkih parlamenata, jeste osnivanje Vojvođanske unije učeničkih parlamenata! Naš cilj jeste da svaka srednja škola u Vojvodini dobije telo koje će predstavljati učenici i koje će braniti njihove interese i organizovati razne aktivnosti kako bi upotpunili vannastavni život srednjoškolaca u svojim školama ili mestu. Dajem za primer neko manje mesto u kome se nalazi samo jedna srednja škola i u kome je relativno mrtav kulturni život – mi tu vidimo mlade koji bi vodili školske parlamente kao nekog ko bi mogao da organizuje razne aktivnosti, bilo sportske, muzičke ili neke slične, kako za same učenike, tako i za sve one koji se nalaze u tom mestu. Na taj način bi život i u manjim sredinama bio bogatiji, što bi moglo da utiče na smanjenje odliva mladih iz tih mesta. Takođe, NSUP želi da svojim iskustvom pomogne i osnivanje sličnih unija po Vojvodini tako da za sve one koji imaju želju da pokrenu slične inicijative u svojim školama ili mestima mi stojimo na raspolaganju i uvek smo spremni za saradnju.

Koliko je važna podrška rukovodstva škole i nastavnog osoblja za aktivnosti koje NSUP sprovodi?

Zaista je važna podrška, kako rukovodstva škola tako i samih profesora. Do sada se za učeničke parlamente mislilo da su tela koja se bore protiv profesora, što u svakom slučaju nije istina.

Navedi neke aktivnosti koje je NSUP realizovao.

Do sada smo organizovali par sportskih turnira, žurku humanitarnog karaktera na kojoj je prikupljeno oko 20 kg slatkiša, koji su poklonjeni domu za decu ometenu u razvoju u Veterniku. Zatim, organizovali smo srednjoškolski dan na Štrandu, takmičenje neafirmisanih školskih bendova pod nazivom „Isto al' drugačije“, veliki turnir u igri između dve vatre, osnivanje parlamenata u nekoliko srednjih škola, pokrenuli smo projekat o prevenciji nasilja, koji planiramo da nastavimo i u narednom periodu u još većem obimu, kao i još mnogo drugih aktivnosti.

Da li ste imali podršku gradske, pokrajinske ili republičke vlade u dosadašnjim aktivnostima i, ako jeste, kakva je podrška bila u pitanju?

Postoji podrška na svim nivoima. Naročito bih želeo da istaknem prepoznavanje rada Unije novosadskih učeničkih parlamenata od strane Sekretarijata za sport i omladinu Izvršnog veća Vojvodine, kao i Kabineta predsednika Skupštine AP Vojvodine, na čiji poziv smo od aprila ove godine počeli da organizujemo naše sednice u Velikoj sali Skupštine AP Vojvodine. U svakom slučaju, otvoreni smo za saradnju sa svima, tako da ovim putem želim da uputim poziv svima za saradnju.

Koji su najveći problemi sa kojima se suočavate?

Naš najveći problem jeste nemogućnost registracije, jer sadašnjim zakonom nije regulisano osnivanje unija ovakve vrste. No, bez obzira na to, nadamo se da će novi zakon o NVO ovo pitanje regulisati i da će NSUP moći da se registruje. Mi ovo ne vidimo kao prepreku tako da, bez obzira na ovakve okolnosti, radimo punom parom.

S obzirom na to da ste i sami srednjoškolci, kako vaši vršnjaci reaguju na inicijative koje pokrećete?

Na početku je većina bila vrlo skeptična jer su do sada uglavnom omladinske inicijative ove vrste brzo propadale ili bile ometane. Našim dosadašnjim akcijama, kao i budućim planovima, promenili smo mišljenje mnogih i zainteresovali veliki broj srednjoškolaca da nam se priključe.

NSUP je dobar primer omladinskog aktivizma i volonterizma. Šta je to što vas pokreće da radite to što radite?

Mi smo u potpunosti neprofitabilna organizacija i svi njeni članovi rade u potpunosti volonterski zato što žele da nešto promene i zato što žele da se osećaju korisnim. Svi mi VOLONTIRAMO. Moram da primetim da je ovaj način sticanja iskustva i iskorišćavanje slobodnog vremena kod mladih sve više i više interesantan i oni se jednostavno okreću njemu. Zaista sam srećan što je toliko velik broj mladih uključen u sve ovo, a koliko vidim u budućnosti će ovaj broj biti i veći!

Često se mogu čuti komentari da su mladi pasivni, nezainteresovani i apatični. Kakvo je tvoje mišljenje o tome?

Na neki način, ako mlade niko ne primećuje kao grupu, ako su im ruke vezane jer ne mogu da pokažu svoje mišljenje, ako su im mnoga vrata zatvorena zbog objašnjenja da nemaju iskustva ili su još mladi da bi imali ispravne stavove, kao što je do sada bio slučaj, onda mogu reći da ne iznenađuje što su mladi pasivni. Znam da mnogi žive po klišeju: škola, kuća i televizor, ali smatram da stvari idu nabolje i da se glas mladih sve više

čuje, tako da mladi imaju motivaciju i sve se više i više uključuju u aktivni život zajednice.

Na koji način se mladi mogu podstaći, motivisati, da budu aktivniji, da se više angažuju?

Ovakvim i sličnim akcijama, kada mladi vide da su oni potrebni i kada vide da oni sami mogu da promene toliko toga, to onda zaista daje pravi motiv mladima da se uključe u život svoje zajednice.

Koji su vam planovi za buduće aktivnosti?

Za naredni period planiramo osnaživanje rada samih parlamenata kroz radionice i seminare; mnoge akcije u koje želimo da uključimo što veći broj srednjoškolaca, osnivanje Vojvođanske unije, kao što sam već rekao, i još mnogo toga novog – ne želim sve da otkrivam!

Hvala!

IVAN JURIĆ

Ivan Jurić, maturant novosadske gimnazije „Jovan Jovanović Zmaj“, predsednik je Unije novosadskih učeničkih parlamenata. Još u osnovnoj školi bio je aktivan u Dečjem savezu, organizaciji koja predstavlja učeničke parlamente iz 35 novosadskih osnovnih škola. Trenutno volontira u nekoliko organizacija, ali najviše vremena posvećuje radu u NSUP-a.

MLADI VOLONTERI CRVENOG KRSTA KIKINDA

OVAJ TEKST JE PRODUKT ZAJEDNIČKOG RADA AKTIVISTA CRVENOG KRSTA KIKINDA

Bez obzira na to da li ljudi žive u gradovima ili selima, bez obzira na to kojim jezikom govore, oni žele sve najbolje za svoju decu i porodicu i žele da žive u miru i skladu, uz ekonomsku i fizičku bezbednost, lično dostojanstvo, u zajednici koja će im pružiti podršku.

Međutim, novi milenijum je u nasleđe dobio previše ljudi koji žive ispod ili na granici socio-ekonomske bezbednosti i ljudskog dostojanstva, bolesti čije suzbijanje traži široku preventivnu aktivnost, i prirodne katastrofe koje ugrožavaju ljude i njihovo stvaralaštvo.

Preko svoje mreže organizacija Crveni krst Vojvodine ima cilj da poboljša život ugroženim ljudima angažovanjem snaga čovečnosti.

Rad sa mladima i za mlade jedan je od prioriteta organizacije Crvenog krsta Kikinda u celini. U proteklom višegodišnjem periodu, organizacija Crvenog krsta Kikinda intenzivno je radila na stvaranju kreativnog jezgra mladih aktivista i volontera, koji sada daju svoj puni doprinos u razvijanju novih ideja i realizaciji programa i aktivnosti. Ovakav odnos je obostrano koristan i svrsishodan i daje veoma pozitivnu sliku o celokupnom radu organizacije Crvenog krsta Kikinda u lokalnoj zajednici. Aktivnosti i kreativne radionice koje angažuju mlade u organizaciji Crvenog krsta Kikinda, stvaraju preduslov za zdravo fizičko i mentalno odrastanje, nenasilnu komunikaciju, humani odnos među polovima, usvajanje zdravih stilova života i pripremu mladih za ulazak u svet odraslih.

Sve ove aktivnosti se realizuju tokom čitave godine, ali je poseban akcenat stavljen u vreme letnjeg raspusta, kada su svi kapaciteti, materijalni i ljudski, podređeni mladima.

Gotovo sve organizacije Crvenog krsta u letnjem periodu realizuju različite aktivnosti posvećene mladoj populaciji.

MOTIVACIJA

Mlade na volontiranje nagone različite potrebe i osećanja koja, uglavnom, vode ka želji da se pomogne ljudima u nevolji, da budu korisni lokalnoj zajednici, ali i iz ličnih interesa: želja za druženjem, učenje novih veština, sticanje iskustva u oblastima za koje se interesuju.

ZAŠTO MLADI VOLONTIRAJU U CRVENOM KRSTU?

- Osećanje korisnosti u društvu – neki volonteri deluju u skladu sa ličnim uverenjem o važnosti pomaganja drugima, što je deo domaćeg vaspitanja.
- Razumevanje – kroz svoj rad nastoje da shvate ljude kojima pomažu ili da shvate sami sebe.
- Karijera – neki volonteri rade u Crvenom krstu da bi stekli iskustvo i naučili nove veštine koje im mogu pomoći u pronalaženju zaposlenja ili u razvoju karijere. Volonteri Crvenog krsta često se opredeljuju za studiranje medicine, socijalne politike, defektologije, psihologije, humanitarnog prava i dr.
- Društvo – za neke volontiranje predstavlja us-

postavljanje novih društvenih kontakata i susretanje novih i zanimljivih ljudi.

- Poštovanje – volontiranjem se može razviti i jačati osećaj samopoštovanja, koji svakako pomaže volonteru da se bolje oseća, da bude zadovoljan, a i da zna da poštuje druge.
- Zaštita – volontiranje često služi pojedinim volonterima da pobegnu od neprijatnih osećanja, krivice ili usamljenosti.

Iako se volontiranjem ne može steći materijalna korist, dugoročno, volontiranje može biti bogatstvo u smislu sticanja iskustva u kojem se upoznaju nove kulture, jezici i ljudi; zatim u smislu upoznavanja novih i nesvakidašnjih situacija i sticanja novih veština; upoznavanja drugačije ideje i pristupa volonterskom i društvenom radu kroz saradnju sa partnerskim organizacijama, i, na kraju, može predstavljati doživljaj zadovoljstva jer se sopstvenim radom ili sposobnostima doprinosi u akciji ili aktivnostima Crvenog krsta.

Crveni krst je otvoren za volontere bez razlika u pogledu porekla, rase, nacionalnosti, godina, pola, religije ili političkog opredeljenja.

KAKO SE POSTAJE VOLONTER CRVENOG KRSTA?

Mladi postaju volonteri Crvenog krsta dobrovoljno, na sledeći način:

- popunjavanjem upitnika za volontere (upitnici se koriste za bazu podataka)
- prolazeći sledeće edukacije:

1. Difuziju
2. Upoznavanje sa ciljevima i zadacima Crvenog krsta
3. Šta je volonterski pokret.

Ove edukacije su obavezne i tek nakon njih mogu volonteri da se uključe u aktivnosti.

Volonteri se prema afinitetu odlučuju koja oblast rada im najviše odgovara i prema tom opredeljenju će biti edukovani i moći će da napreduju. Kada se steknu uslovi (kada volonter savlada znanja i veštine), on postaje:

1. Predavač
2. Instruktor
3. Lider
4. Učestvuje na edukacijama u zemlji gde predstavlja svoju organizaciju Crvenog krsta (opštinu, pokrajinu, republiku)
5. Učestvuje na edukacijama i drugim skupovima u inostranstvu (predstavlja nacionalno društvo Crvenog krsta)
6. Može biti predlagan i biran u organe i tela Crvenog krsta.

DECA I CRVENI KRST

Crveni krst Kikinda veliku pažnju posvećuje najmlađim volonterima jer se ulaganjem u edukaciju i razvoj dece dobijaju veoma bitni resursi bez kojih Crveni krst ne bi opstao. Plodove rada organizacija ubira tek posle dužeg perioda, kada od dece postaju vrsni volonteri koji imaju jak osećaj pripadnosti organizaciji i koji su spremni da svojim angažovanjem podstiču i razvijaju iste one programe i aktivnosti zbog kojih su i pristupili organizaciji Crvenog krsta.

Akcija koja se realizuje 1. septembra, prvog dana u školi, ima za cilj da se prvaci upoznaju sa radom Crvenog krsta u našoj sredini, a cilj je edukacija i upoznavanje dece sa vanškolskim aktivnostima koje im se nude kao alternativa za kvalitetnije provođenje slobodnog vremena kroz igru i druženje. U Nedelji Crvenog krsta, od 8. do 15. maja, svim prvacima u opštini se priređuje svečanost u sedištu Crvenog krsta kako bi se upoznali sa onim programima koji se odnose na njihov uzrast, a to su: likovna radionica, dramska radionica i radionica prve pomoći.

Za decu viših razreda organizuju se letnje škole Crvenog krsta kako bi svoje znanje o organizaciji produbili i razvijali potrebu da se dalje angažuju u radu. Zadatak organizacije u ovakvim školama jeste da na najzanimljivije načine privuku decu i učine da deca neguju ljubav prema organizaciji i ljudima u njoj, a kasnije, tokom sazrevanja i odrastanja, i prema ugroženim ljudima van organizacije kroz razne socijalne aktivnosti Crvenog krsta.

OMLADINA CRVENOG KRSTA – OMLADINSKA TERENSKA JEDINICA

Iz redova podmlatka najčešće izrastaju pravi mladi volonteri, koji, sada već edukovani i puni iskustva, imaju mogućnosti da se sami okupljaju, osmisle i realizuju aktivnosti i akcije koje im se postave kao zadatak ili realizuju aktivnosti koji sami osmisle. Naravno da se oni najaktivniji uključuju u dalje edukacije, seminare ili kampove, kako u našoj zemlji tako i u inostranstvu.

U redovima omladine postoji podela prema volonterskom stažu, sklonostima, iskustvu i sposobnostima: na one koji su se već dokazali u svom radu u organizaciji, na one koji su akteri i realizatori raznih programa na pokrajinskom i republičkom nivou, a među njima i one koji se uključuju u rad organizacija na međunarodnom nivou, da bi krajnju grupu činili oni volonteri koji su tek pristupili organizaciji i koji su u obavezi da prođu isti onaj put edukacije i osposobljavanja koji prolazi svaki volonter Crvenog krsta Kikinda.

Kroz širenje i jačanje mreže volontera, Crveni krst danas ima specijalne timove za:

- Delovanje u vanrednim prilikama,
- Prvu pomoć,
- Pomoć starima kroz program »Briga o starijima«,
- Prevenciju bolesti zavisnosti, AIDS-a i polno prenosivih bolesti,
- Prevenciju trgovine ljudima,
- Rad sa mentalno nedovoljno razvijenom decom.

Takođe, imamo saradnike koji svojim angažovanjem u Crvenom krstu umnogome podižu kvalitet rada organizacije:

- na planu razvijanja programa prve pomoći – sudije, instruktori i predavači,
- za socijalne aktivnosti, koji su nam značajni za identifikaciju i registraciju potencijalnih korisnika naših programa na terenu,
- za zdravstveno-vaspitne aktivnosti i promociju zdravih stilova života, koji najčešće imaju konsultativnu ulogu i prate aktivnost neposrednog realizatora-mladih volontera,

- na planu promocije dobrovoljnog davalatstva krvi,
- koji prate rad podmlatka i omladine i neposredno utiču na dalji tok njihovog usmeravanja i angažovanja u organizaciji.

Angažovanje mladih volontera Crvenog krsta u nadležnosti je Crvenog krsta kom pripadaju, stručnog saradnika za mlade i komisije za mlade, kao i sekretara. Mladi volonteri se okupljaju u prostorijama Crvenog krsta jednom nedeljno, a po potrebi i više puta. Okupljanja mladih volontera vezana su za određene sadržaje koje realizuju u skladu sa programom rada.

Treba istaći i značaj obrazovnih ustanova: predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola, sa kojima je Crveni krst Kikinda u tesnoj saradnji. Upravo su škole »košnice« u kojima se nalaze veliki potencijali, ali i pružaju prostor za realizaciju mnogobrojnih akcija Crvenog krsta. Rad u školama odvija se uz pomoć i konsultaciju sa povernikom za Crveni krst u svakoj školi. Organizuju se razna takmičenja, edukacije i kvizovi koji pored edukativnog karaktera imaju i drugi smisao – privlačenje mladih u Crveni krst atraktivnim programom. Od 2007. godine počeli smo da radimo sa decom predškolskog uzrasta, zahvaljujući uspešnoj saradnji sa Višom školom za obrazovanje vaspitača u Kikindi na prevenciji bolesti zavisnosti.

JOŠ NEKE REDOVNE AKTIVNOSTI CRVENOG KRSTA

Jedna od najmasovnijih akcija Crvenog krsta jeste »Trka za srećnije detinjstvo«, u kojoj svake godine učestvuje oko 5000 predškolaca i učenika osnovnih i srednjih škola. Upravo ova akcija je poslednjih godina učinila da Crveni krst bude prepoznatljiv, kako među najmlađim tako i među najstarijim sugrađanima.

Primena znanja iz oblasti zdravlja i zdravih stilova života projektuje se putem organizovanja kviz-takmičenja »Šta znaš o zdravlju?«, u kom osnovci i srednjoškolski koji učestvuju na istom, a nisu bili volonteri Crvenog krsta, najčešće postaju volonteri.

• Realizatori Letnje škole podmlatka Crvenog krsta Kikinda (11 volontera) edukovali su 30 dece iz manje razvijenih organizacija u pokrajini (Vršbački breg – odmaralište Crvenog krsta Vojvodine) i radili sa 300 socijalno ugrožene dece sa Kosova i Metohije (Baošić – odmaralište Crvenog krsta Srbije).

Promocija dobrovoljnog davanja krvi još je jedan od prioritarnih zadataka Crvenog krsta. Mladi volonteri se u okviru seminara i edukacija na ovu temu bliže upoznaju sa potrebama za regrutovanjem što većeg broja ljudi, posebno mladih, koji će postati dobrovoljni davaoci krvi. Kroz određena predavanja i edukativne igre oni se obučavaju za edukatore, čiji je zadatak da dalje šire ideju o potrebi za dobrovoljnim davanjem krvi.

Kao motivacija za budući rad u organizaciji, pored delegiranja volontera na mnogobrojne letnje kampove i seminare, Crveni krst Kikinda je nagradio 28 volontera desetodnevnom letovanjem u odmaralištu Crvenog krsta Srbije u Baošiću.

Danas Crveni krst Kikinda broji preko 500 volontera i služi kao primer organizacijama kako u Vojvodini tako i u Srbiji, a glavni pokazatelj naše uspešnosti i umešnosti svakako su nam pozivi za pomoć i podršku u ljudstvu i iskustvu koje posedujemo.

Svake godine je Crveni krst Kikinda bogatiji volonterima, jer u toku godine oni nadograđuju i šire svoje znanje. U 2007. godini:

- u ukupno 16 edukacija edukovan je 41 volonter,
- postojeći specijalni timovi Crvenog krsta Kikinda realizovali su 32 edukacije i predavanja u osnovnim i srednjim školama,
- 10 volontera je učestvovalo na međunarodnim skupovima i kampovima u Osijeku, Dubrovniku, Orahovici, Banjaluci, Deliblatsu i Bačkom Monoštoru.

AKTIVIZAM SREDNJOŠKOLACA U LOKALNOJ SREDINI – MODEL KOJI OBEĆAVA

ALEKSANDRA NEŠKOVIĆ / NJEGOŠ MANOJLOVIĆ
GRAĐANSKA MREŽA – CIVIL NETWORK, KOVIN

Tekst koji čitamo ima za cilj da predstavi mogućnosti razvoja politike za mlade u lokalnoj sredini koja nema razvijen nevladin sektor, niti ima razvijene snažne organizacije mladih. Reč je o Opštini Kovin, u kojoj postojeći oblici organizovanih, nažalost, ad hoc akcija mladih tek treba da budu transformisani u prave, stabilne organizacije, sa svom potrebnom infrastrukturom. Otuda, „Sveska o potrebama“, dokument koji Vam predstavljamo i koji su izgradili srednjoškolci Kovina, treba da se shvati kao značajan i prvi korak kojim mladi u opštini Kovin određuju elemente lokalne politike za mlade. Za više informacija konsultovati publikaciju Građanske mreže, nastalu 2006. godine u toku sprovođenja Akcionog plana politike za mlade u Vojvodini: „Saradnjom do snažne opštine! Vodič kroz osnaživanje saradnje organizacija mladih i lokalne samouprave“

SVESKA O POTREBAMA – POLAZNA OSNOVA ZA IZRADU LOKALNOG AKCIONOG PLANA POLITIKE ZA MLADE

U malim opštinama, koje odlikuje odsustvo dešavanja u javnom životu, organizovano i stabilno učešće mladih moguće je sprovesti kroz učenički parlament. Tako je i u slučaju kovinskih srednjih škola: Gimnazije „Branko Radičević“ i Srednje poljoprivredne škole, čiji učenički parlamenti svojim delovanjem izlaze iz okvira škola i nameravaju da

postanu značajan činilac u lokalnoj sredini. Mladi parlamentarci su u 2006. godini uspostavili saradnju sa brojnim organizacijama civilnog društva i imali priliku da učestvuju u više projekata koji podstiču razvoj i angažman mladih. U 2006. godini su bili uključeni u projekte Građanske mreže „Ti si odgovor! Osnazivanje učešća mladih u javnom životu i lokalne zajednice“, podržanog od strane Fonda za razvoj neprofitnog sektora AP Vojvodine, „Uključi se, ostani uključen!“, „Kroz saradnju do snažne opštine!“, „Korak po korak do posla“ podržanih od strane Pokrajinskog sekretarijata za sport i omladinu i „Obrazovanjem do pravde. Edukacija mladih o sudstvu i ljudskim pravima“, koji je podržao Visoki komesarijat Ujedinjenih nacija za ljudska prava (UN OHCHR). Takođe, srednjoškolci su ostvarili i saradnju sa Centrom za slobodne izbore i demokratiju na projektu „Učenički parlament, prvi korak ka demokratiji“, podržanog od strane Komisije za demokratiju Ambasade SAD u Beogradu.

Navedena saradnja je pomogla je da se u decembru 2006. izradi nacrt Sveske o potrebama. Ovim dokumentom učenički parlamenti Kovina predstavljaju javnosti opštine probleme na koje mladi nailaze u svojoj svakodnevici. Mladi Kovinci su kao osnov **svih problema** istakli **odsustvo stalnih i namenskih budžetskih sredstava za rad** parlamenta kao organizovanog oblika aktivizma mladih. Nije se stalo samo na određenju problema već su **istaknuti i mogući načini da se problemi reše**. Rešenja su okvirno postavljena, a da li

će se uspeti sa njihovim izvođenjem, zavisi, kako mladi ističu, od njih samih, ali i odgovora Kovina u celini. Oko procesa rešavanja problema mladih, ističu Kovinci, pored aktivizma mladih potrebna je i želja za saradnjom ostalih subjekata lokalnog razvoja. Naime, pored spremnosti na samostalno delovanje, istaknuta je potreba i za zajedničko delovanje koje bi doprinelo boljoj realizaciji Akcionog plana politike za mlade u Vojvodini i razvoju lokalnog akcionog plana politike za mlade. Kao mogući elementi za uspostavljanje takve saradnje istaknuti su mogućnost prenosa znanja i veština, finansiranje projekata mladih, donacije koje nisu u novcu, poput opreme, radnog materijala, korišćenja prostora, raznih proizvoda, poslovnih usluga i slično, pogotovo kada se uzme u obzir da učenički parlament ne poseduje sopstvene izvore za rad, tehničku podršku ili prostor. Kao institucije koje se prepoznaju u procesu, parlamentarci su izdvojili **organe lokalne samouprave i organizacije nevladinog sektora**, koje imaju vrlo razvijene programske aktivnosti koje se odnose na pitanja od značaja za mlade. Otuda bi, njihov je stav, u okviru svojih projekata sve pobrojane institucije i organizacije trebalo da sarađuju i sa učeničkim parlamentima.

Svesku o potrebama treba tretirati kao polaznu osnovu za izradu lokalnog akcionog plana politike za mlade iz brojnih razloga. Najpre, Sveska je nastala na osnovu utvrđivanja potreba i želja mladih, kroz istraživanje i rad u grupama, uz aktivno učestvovanje mladih, predstavnika organizacija za mlade i NVO sektora u određivanju problema i rešenja za iste, određivanjem partnera u sprovođenju mera i sl.

NAREDNI KORACI

U Svesci je istaknuta nada da će parlamenti i lokalna zajednica uspešno sarađivati u cilju osnaživanja razvoja i unapređenja mladih Kovinki i Kovinaca, ali i Kovina u celini. Pred mladim parlamentarcima je važan zadatak – da svoju inicijativu prošire i na ostale mlade u Kovinu, okupljajući ih oko izrade lokalnog akcionog plana politike za mlade. U tom slučaju naredni bi korak bio da se radne grupe prošire predstavnicima lokalne vlasti i institucija koje brinu o mladima opštine, kao i ostalim mladima. Metodologija izrade nacrta plana bila

bi istovetna izradi Sveske o potrebi, sada samo u proširenom sastavu. Jednom pošto bi se nacrt izradio, bio bi predstavljen mladima u cilju zadobijanja povratnih komentara. Komentari bi omogućili dodatno prilagođavanje dokumenta potrebama mladih, i tada bi se se zapravo došlo do akta koji bi mogao da se predstavi javnosti. Najzad, dokument bi se našao pred odbornicima SO Kovin u cilju njegovog usvajanja.

UMESTO ZAKLJUČKA – MODEL ZA DALJE UNAPREĐENJE POLOŽAJA MLADIH U LOKALNOJ SREDINI

Navedeni primer napora i umrežavanja institucija oko kojih se okupljaju mladi, a u cilju zajedničkog delovanja na svom razvoju i unapređenju, kao što je to slučaj sa parlamentima srednjih škola u jednoj manjoj sredini kakva je Kovin, model je za dalje unapređenje položaja mladih i u drugim lokalnim sredinama u Srbiji. Postignute rezultate parlamenta treba vrednovati još više, uzme li se u obzir podatak da su učenički parlamenti ovih škola konstituisani u školskoj 2003/2004. godini, odnosno da je njihovo funkcionisanje ušlo tek u četvrtu godinu.

ALEKSANDRA NEŠKOVIĆ

Aleksandra Nešković je članica istraživačkog i trenerskog tima Građanske mreže. Trenutno je angažovana na programu „Razvoj i angažman mladih“. Budući da je po vokaciji politikolog, ne čudi da su teme koje je preokupiraju i o kojima piše iz domena ljudskih prava, razvoja i angažmana mladih, civilnog sektora i organizacija civilnog društva.

MEĐUNARODNI VOLONTERSKI KAMPOVI

JELENA RADOJČIĆ I NATAŠA KUNIĆ,
POKRET GORANA I VOLONTERSKI CENTAR VOJVODINE, NOVI SAD

Od 2004. godine, u okviru Pokreta gorana Vojvodine, deluje **program Volonterski centar Vojvodine**, usmeren na **promociju vrednosti volonterizma i podsticanja mladih da se volonterski uključe u socijalne i društvene događaje svoje lokalne sredine**. Među raznovrsnim aktivnostima kojima se bavimo u okviru ovog programa najvažnije mesto zauzima **organizovanje međunarodnih volonterskih kampova**, kao i **posredovanje pri prijavi naših sugrađana na inostrane volonterske kampove**.

Međunarodni volonterskih kampovi predstavljaju kratkoročne volonterske programe koji uključuju tim volontera iz različitih zemalja, okupljenih da zajedno sa lokalnim stanovništvom rade na rešavanju prepoznatog specifičnog problema lokalne zajednice. Oni okupljaju **ljude dobre volje koji imaju želju da urade nešto korisno za druge i njihovu lokalnu sredinu i da na taj način oplemene sebe učinivši mali korak u napretku ka boljem i humanijem svetu sutrašnjice**.

Ovakvi kampovi **traju od 1 do 4 nedelje** i najčešće se bave **očuvanjem životne sredine, renoviranjem parkova i dvorišta obdaništa i škola, organizovanjem slobodnog vremena za lokalne mališane, arheološkim proučavanjima, ali i pripremom raznim muzičkih koncerata i umetničkih festivala**. U kampovima se **uglavnom govori engleski jezik**, osim u onima gde je prethodno naznačen uslov poznavanja nekog drugog stranog jezika. **Smeštaj** je u najvećem broju kampova u **čvrstim objektima** (planinarskim kućama, omladinskim domovima i sl.), mada ima i kampova gde su volonteri smešteni u **šatorima**. **Obroke spremaju ili organizatori ili se volonteri sami dnevno smenjuju i organizuju u tzv. «kitchen**

teamove» i pokazuju svoje kulinarske veštine. **«Radno vreme» u kampovima traje od 4 do 6h**, tako da ostaje **dosta slobodnog vremena** koje organizatori obično ispunjavaju organizovanjem **radionica** na različite teme, kao i **izleta**, na kojima se trude da pokažu zanimljivosti iz bliže i dalje okoline. Da ne bi bilo zabune, **svi detalji o kampu su naznačeni u njegovom opisu na osnovu kog volonteri biraju prema svojim preferencijama**. Na svim kampovima **troškove smeštaja i ishrane** tokom održavanja kampa pokrivaju organizatori, dok su volonteri u obavezi da obezbede **prevoz i vizu, ako je potrebno, do mesta održavanja kampa**.

I ove godine tradicija se uspešno nastavila. **Pokret gorana i volonterski centar Vojvodine** ponovo je **početkom aprila** uspešno krenuo u novu sezonu prijave na **letnje međunarodne volonterske kampove**. Već u prvih nekoliko meseci uočeno je izuzetno interesovanje mladih (i onih koji se tako osećaju) da **kreativno provedu svoje slobodno vreme u jednom od preko 5000 kampova koje imamo u ponudi**. Svakog radnog dana u našim kancelarijama okupljao se znatan broj veselih mladih lica koji u prijatnoj atmosferi, uz pomoć svojih vršnjaka volontera, mogu da odaberu na koji kamp žele da odu u toku svog letnjeg raspusta.

Procedura prijave na kamp dosta je jednostavna: nakon **odabira kampa** na koji zainteresovani žele da učestvuju, oni popunjavaju **prijavni formular** i uplaćuju **godišnju članarinu u iznosu od 2.000 dinara**, posle čega je njihova prijava spremna za **virtuelno internet putovanje i potragu za slobodnim mestom na nekom od odabranih kampova**. Nakon što primimo **pozitivan odgovor**,

volonteri organizatorima **potvrđuju svoj odlazak na kamp**, i, ukoliko je potrebno obezbediti vizu za odlazak u željenu zemlju, oni volonterima šalju **pozivno pismo**. Volonteri se nakon toga **odlučuju između različitih načina prevoza i dalje samostalno planiraju svoje putovanje**.

Napomenuli bismo da već nekoliko godina posluju avio-kompanije: Easyjet, Ryanair, German wings, Wizzair i sl., koje propagiraju niskobudžetne letove širom Evrope, što je još jedan pozitivan preduslov za naše mlade ljude da se odluče i otputuju u inostranstvo na što povoljniji način (npr. 60€ može da izade avio-karta do Londona!).

Sem kampova, koji se organizuju širom sveta u više od 50-ak zemalja, Pokret gorana i volonterski centar Vojvodine organizuje **slične kampove i u našoj zemlji na kojima se okupljaju inostrani i naši domaći volonteri**. Opisi domaćih kampova su poslani međunarodnim mrežama koje se bave razmenom volontera, tako da je posredstvom njih velikom broju ljudi na raspolaganju informacija o njihovom održavanju, što se u dosadašnjoj praksi pokazalo kao **izuzetno atraktivno za mlade ljude iz raznih zemalja koji su se prijavljivali na naše kampove**. Tako je poslednje četiri godine na kampovima u organizaciji Pokreta gorana i volonterskog centra Vojvodine bio **veliki broj inostranih volontera, koji su zajedno sa našim volonterima radili na rešavanju određenih problema u lokalnoj sredini**. I ove godine organizatori očekuju da će se na sve kampove odazvati veliki broj volontera, pre svega zbog zanimljivih sadržaja koji ih očekuju tokom boravka u pitomim vojvođanskim selima.

Ove godine, tokom leta i rane jeseni, planirana je realizacija **pet domaćih kampova**:

Prvi je startovao 5. i trajao do 20. jula u Futogu. Ovaj kamp pod nazivom „**Tajne zamka**“ održavao se po prvi put i to u prostorijama Srednje poljoprivredne škole sa domom učenika, koje su nekad bile u vlasništvu grofa Koteka. Ova zgrada je u stvari nekadašnji dvorac koji u svom podrumu pod

velom tajni krije tunele i mnoštvo starih i vrednih predmeta. **Glavni cilj volontera na ovom kampu bio je osposobljavanje podruma za potrebe učenika i formiranje muzeja u kojem će biti otkrivene neke od tajni zamka**. Posebna zanimljivost vezana za nekadašnji zamak jeste da su u njemu bili gosti Franc Ferdinand i njegova supruga Sofija Kotek samo nekoliko dana pre atentata u Sarajevu.

Drugi kamp je trajao **od 14. do 29. jula u Kovilju**, gde su volonteri biti smešteni u tradicionalnoj čardi „Tikvara“ na obali Dunava u neposrednoj blizini manastira Kovilj. U ovom mestu se već tradicionalno održavaju kampovi koji imaju **dva radna zadatka** – da **pokrenu lokalnu sredinu** da se više brine o saniranju gorućih ekoloških problema u zaštićenom delu Specijalnog prirodnog rezervata „Koviljsko-petrovaradinski rit“, kao i **da pomognu u organizaciji manastirske slave** uključivanjem lokalnih izlagača starih zanata u izložbeni postavku. Oba ova zadatka imaju zajednički cilj da ohrabre Koviljčane da cene svoje tradicionalne vrednosti, tako da ovaj kamp već godinama nosi naziv „**Otkrijmo svoje vrednosti**“.

Treći kamp je takođe već tradicija, jer se već godinama unazad organizuje u **Goranskom parku u Bečeju**, ove godine je bio u periodu **od 31. jula do 13. avgusta**. Ovog puta međunarodni volonteri su učestvovali u nastavku **započetih radova na rekonstrukciji i uređenju parkovske površine u kojem su bili i smešteni i to u šatorima**, tako da je neophodno bilo da ponesu svoje vreće za spavanje. U blizini parka postoje sanitarni čvorovi, neophodni za održavanje lične higijene i ishranu volontera, što je poboljšavalo uslove boravka, a nije smanjivalo atraktivnost ovog neobičajenog smeštaja za modernog čoveka. Sem mogućnosti za zblizavanje sa prirodom kroz aktivan boravak u parku, u slobodno vreme volonteri su biti upoznati za kulturno-istorijskim vrednostima ove multietničke sredine.

imidža festivala kroz osmišljavanje audio-vizuelnih i grafičkih sredstava markentiške promocije. Za učesnike na kampu su organizovane i veoma korisne radionice koje će ih pripremati za njihove zadatke i koristiti im u daljem životu, a, sem obogaćivanja iskustva kroz rad u pozorištu, imaće i slobodno vreme koje će biti na odgovarajući način ispunjeno muzičkim i sportskim aktivnostima, kao i izletima po okolini.

Poslednji kamp u ovogodišnjoj sezoni biće održan **od 18. do 30. septembra u selu Melenci**, u čijoj neposrednoj blizini se nalazi Banja Rusanda. Okolina Melenaca sa Banjom Rusandom predstavlja **sa aspekta proučavanja i zaštite prirode izuzetno zanimljivo i značajno područje**. Jezero Rusanda je, kao jedno od retkih očuvanih prirodnih

Četvrti kamp se od 24. avgusta do 4. septembra u Rumi održava ove godine po drugi put, što pokazuje koliko je bio uspešan kamp prošle godine. Ovaj kamp se razlikuje od ostalih samom svojom tematikom jer se na njemu radi na **organizaciji pozorišnog festivala „Trema fest“**, koji je ove godine u martu održan po deseti put. Za ovaj kamp se posebno interesuju oni koji imaju **umetničke sklonosti**, a njihovi zadaci su **osmišljavanje scenografije i kostima, postavljanje stejdža, pomaganje pri izvođenju predstava, kreiranje**

nih zaslanjenih jezera Vojvodine, pravi magnet i neprocenjivo **važna migratorna stanica različitih vrsta vodenih ptica**, koje se tokom seobe i zimovanja na ovom mestu okupljaju u impozantnom broju, koji često dostiže nekoliko hiljada ptica. Zato je **naziv ovog kampa „Birdwatching paradise“** („Raj za posmatračice ptica“). Radne aktivnosti predviđene za vreme trajanja kampa jesu: **čišćenje jezera, priobalnih površina i parka u okolini Banje Rusande, sadnja mladica hrasta lužnjaka, postavljanje veštačkih gnezda i hranilica**

za različite vrste ptica i slepih miševa, kao i informativnih tabli i platformi za posmatranje ptica.

Raznolikost tema i atraktivnost sadržaja domaćih kampova, kao i mogućnost da se na kreativan način provede slobodno vreme, privlači veliki broj ljudi koji sa pozitivne tačke gledišta gledaju na svet oko sebe i trude se da svoju vedrinu i entuzijazam prenesu i na druge. Ono što je posebno važno za sve kampove, kako domaće tako i inostrane, jeste **specifična prijatna atmosfera** koja se formira kao **rezultat zajedničkog boravka, rada i života ljudi koji dolaze sa različitih delova sveta**, a sve ih povezuje isti cilj. Iskustva onih koji su volontirali na kampovima govore sama za sebe i mnogi se

ponovo prijavljuju na kampove, kako bi ponovili tu posebnu priču ispunjenu pozitivnim vibracijama, novim iskustvima i prijateljstvima, kao i **iskoristili mogućnost da na jeftin i jednostavan način otputuju, upoznaju druge kulture i nauče strane jezike.**

O svim ostalim detaljima koji Vas interesuju možete se informisati:

na sajtu www.pokretgorana.org.yu, putem elektronske pošte na workcamps@pokretgorana.org.yu, putem **Skype-a** na [pgvcv.ns](https://www.skype.com/name/pgvcv.ns), na brojeve telefona **021/451-788 i 523-865** ili u našim prostorijama na **Pozorišnom trgu 2.**

NATAŠA KUNIĆ

je diplomirani menadžer u turizmu i dugogodišnji aktivista Pokreta gorana i volonterskog centra Vojvodine. Koordinator je volonterskih programa – organizovanje međunarodnih volonterskih kampova i međunarodna razmena mladih preko kratko-, srednje- i dugoročnih volonterskih programa (EVS – Evropski volonterski servis, RIVER SEE – Regionalna integracija kroz volonterske razmene za pomirenje jugoistočne Evrope i sl.).

JELENA RADOJČIĆ

je diplomirani menadžer u turizmu i dugogodišnji aktivista Pokreta gorana Novog Sada. Koordinator je promotivnih aktivnosti i domaćih volonterskih kampova.

CENTAR ZA DECU I MLADE „MAŠTALIŠTE“ – KAO POKRETAČ MLADIH U ZRENJANINSKOJ OPŠTINI

**BOJANA PRVULJ
MAŠTALIŠTE, ZRENJANIN**

„Maštalište“ je nastalo čak pet godina pre nego što je dobilo svoj prostor i postalo Centar za decu i mlade. Nastalo je 1994. godine kao sistem radionica za decu od pet do deset godina sa dva osnovna cilja i to: pružanje psiho-socijalne podrške deci u posleratnom okruženju, i razvijanje nenasilnih oblika komunikacije među decom iz različitih etničkih okruženja. Osnovna ideja je bila da se deci još od predškolskog uzrasta omogući međusobna komunikacija, podsticanje i nadopunjavanje, upravo u ovakvom različitom kulturološkom okruženju kakva je Vojvodina – izrazito multikulturalna i multikonfesionalna, da bi se ta različitost doživela kao prednost i mogućnost za dalji razvoj. Zbog toga su u grupama zajedno radila deca srpske, mađarske i slovačke narodnosti.

Kasnije je rad proširen i na druge ugrožene grupe dece: socijalno deprivirane, decu bez roditelja, decu izbeglu i interno raseljenu, decu sa fizičkim i mentalnim hendikepom. Za njih su organizovani različiti edukativni i kreativni sadržaji sa ciljem da im se pomogne da razviju i ispolje svoje mogućnosti. Dok se „Maštalište“ nije izborilo za svoj prostor, radionice su se održavale u različitim osnovnim školama, vrtićima, biblioteci, pozorištu, pa čak i u parku.

Danas Dečiji stvaralački centar „Maštalište“ ima u prepodnevima časovima Dnevni boravak za mentalno nedovoljno razvijenu decu koja ne mogu da pohađaju specijalnu školu. Oni se ovde osposobljavaju za samostalan život u porodici. U poslepodnevnim časovima organizuju se sadržaji

za decu iz redovnih osnovnih škola (različite edukativne i kreativne aktivnosti), dok je uveče to omladinski klub, gde konstruktivno vreme provode srednjoškolci. „Maštalište“ saraduje sa Zrenjaninskom gimnazijom, a rad podržava lokalna uprava, Pestalozzi Childrens Foundation i ostali, povremeni donatori.

Do sada Centar broji preko 2.500 upisane dece i mladih ljudi.

Dečiji stvaralački centar „Maštalište“ ima dobru saradnju sa novinarskom školom Press RADIONICA (škola novinarstva za mlade, koju vode profesionalni novinari edukatori), Zrenjaninskom gimnazijom, u kojoj se održavaju radionice za đake na temu interkulturalnosti i multikulturalnosti, što sve zajedno predstavlja promociju ovog centra za decu i mlade. Takođe, mladi učesnici u različitim projektima promovišu „Maštalište“ kroz lokalne akcije i aktivnosti u Zrenjaninu i lokalnim mestima (akcije van stvaralačkog Centra, u centru grada, osnovnim školama, vrtićima). Podršku daju i predstavnici SO Zrenjanin u vidu pomoći u daljim akcijama i aktivnostima.

„Maštalište“ svoj rad promoviše i putem interneta, koji je dostupan sve većem broju korisnika, na stranici www.mastaliste.org.yu.

O PROJEKTIMA

Projekat „Talas tolerancije“ nastao je kao izraz saradnje „Maštališta“ i OŠ „Vuk Karadžić“ u okviru dugoročnog, mrežnog projekta „Multiplikacija – Živeti tolerantno“.

Polazni cilj je da se putem vršnjačke edukacije i aktivne participacije mladih širi ideja poštovanja različitosti i interkulturalnosti, nasuprot predrasudama i raznim oblicima diskriminacije u lokalnom okruženju. Ovaj projekat realizuju učenici sedmog razreda iz pet osnovnih škola i učenici prvog razreda iz svih srednjih škola u Zrenjaninu – ukupno 250 učenika. Aktivnosti su zamišljene tako da učenici nakon jednodnevnog, vršnjačkog seminara, kroz rad u okviru timova ispituju stanje i uoče probleme u svom okruženju i predlože moguća rešenja. Projekat se realizuje zahvaljujući podršci Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje i kulturu od maja do kraja septembra 2007. godine.

Predstavnik stvaralačkog centra za decu i mlade „Maštalište“ i učenik Zrenjaninske gimnazije Miloš Vojnović i devojčica iz Danske Hane Volsgard na konferenciji organizovanoj u Ženevi zastupali su decu i mlade Evrope i centralne Azije.

Učesnicima međunarodne konferencije posvećene Studiji Ujedinjenih nacija o nasilju nad decom, Hane i Miloš su poručili: „Ako budete čitali o nasilju nad decom, nosevi će vam porasti kao Pinokiju“.

Oni su imali priliku da ukažu odraslima na problem i preporučite Studiju kao obavezujući dokument. Svi učesnici konferencije, predstavnici vlada i resornih agencija, fondacija i nevladinih organizacija zemalja sa svih kontinenata prihvatili su sugestiju mladih i najavili stalno delovanje na rešavanju ovog problema. Mladima je posebno obećana podrška u nastojanju da ovaj problem rešavaju samoinicijativno. Na konferenciji u Ženevi Miloš Vojnović je učestvovao uz podršku fondacije „Save the Children“, a bio je prethodno učesnik konsultacija o problemu nasilja nad decom koje su prošle godine organizovane u Ljubljani kao deo pripreme Studije Ujedinjenih nacija o nasilju nad decom i prve konferencije koju je o tom problemu mladih ove godine u Monaku organizovala Evropska unija.

„Multiplikacija – Živeti tolerantno“ jeste dugoročni, mrežni i edukativni projekat, koji se sprovodi na teritoriji Vojvodine, i njegova misija je usmerena ka promovisanju i poboljšanju multikulturalnih vrednosti u Vojvodini. Projekat se realizuje uz podršku i saradnju Pestalozzi fondacije iz Švajcarske i Dobrotvornog društva „Panonija“, koje nosi ulogu partnera i koordinatora projekta. U projekat su partnerski i aktivno uključene organizacije iz osam gradova iz Vojvodine: „Maštalište“ iz Zrenjanina, „Festival ekološkog pozorišta za decu“ iz Bačke Palanke, „Društvo prijatelja dece“ iz Bečeja, Grupa „Paad“ iz Novog Bečeja, „Otvorene perspektive“ iz Subotice, „Ravangrad“ iz Sombora, „Osmeh“ iz Vrbasa i „Prijatelji dece“ iz Indije. Glavni i polazni cilj projekta je učenje za toleranciju i zajednički život kroz programe obrazovanja za demokratsko građanstvo, ali i uopšte težnja za izgradnjom modernog demokratskog društva uz aktivno učešće građana, a posebno mladih. U celini, projekat ističe obuku dece i mladih, ali i nastavnika i profesora, i šire lokalne zajednice, a koja prvenstveno podrazumeva učenje o dečjim i ljudskim pravima, o veštinama za rešavanje konflikata, o oblicima nenasilne komunikacije, o neophodnosti poštovanja i prihvatanja onog što je drugačije. Učeci i upoznavajući se sa raznim kulturama, običajima, religijama i jezicima, zapravo će se neposredno uticati na smanjivanje etničkih i drugih distanci, a na povećanje tolerantnih odnosa. Direktni korisnici projekta, i njegova ciljna grupa, jesu mladi između 15 i 18 godina, učenici srednjih škola, kod kojih je uočljiva potreba za radom na programima koji podstiču i promovišu multikulturalne vrednosti i interkulturalnu toleranciju. Indirektni korisnici u projektu su nastavnici, roditelji i uopšte šira lokalna zajednica, te će ovaj projekat sa svojim direktnim i indirektnim korisnicima biti ozbiljna podrška jačanju dobrih međunacionalnih odnosa u Vojvodini.

„Maštalište“ i zrenjaninski gimnazijalci učestvovali su i u sklopu projekta „Multiplikacija u programu interkulturalne razmene“ zajedno sa predstavnicima gimnazijalaca iz grupe „PAAD“ iz Novog Bečeja i gimnazijalaca, članova udruženja „Prijatelji dece“ iz Indije. Oni su boravili u Dečjem selu Pestalozzi u mestu Trogen u Švajcarskoj.

Dečija fondacija Pestalozzi u Trogenu povezuje mlade iz čitavog sveta i omogućuje im da razmenjuju znanja i iskustva o antirasizmu, interkulturalnosti i dečjim pravima.

O VOLONTERIMA U CENTRU ZA DECU I MLADE „MAŠTALIŠTE“

Ljudi imaju potrebu da svoja znanja i iskustva podele sa drugima i tada se uključuju u volonterski rad. Takva je situacija i u „Maštalištu“, gde volonteri i saradnici sa zadovoljstvom rade ono što vole i nesebično usmeravaju svoje vreme, znanje i energiju ka drugima kojima je potrebna pomoć, želja za učenjem ili jednostavno samo druženje, igra i razonoda.

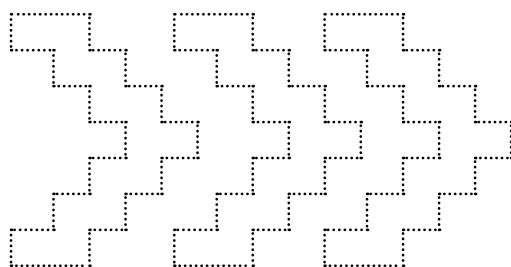
U centru su svi saradnici volonteri, ali visoko obrazovani (psiholozi, pedagozi, umetnici, profesori). „Maštalište“ broji desetak saradnika i volontera. Svi saradnici koji su kreativni, maštoviti, koji svojim idejama mogu da doprinesu radu ovog stvaralačkog centra – dobrodošli su. Često potencijalni saradnici u samom početku ne znaju šta bi tačno želeli da rade i da li će biti zadovoljni poslom koji rade, zato svi oni tada imaju status volontera, i ukoliko im se rad u centru dopadne, ako imaju želju, volju i nove ideje, dobijaju mogućnost da postanu stalni saradnici u „Maštalištu“. Novi saradnici i volonteri uključuju se u rad ovog centra putem informacija i iskustava drugih volontera i saradnika, što je najčešće i najefikasnije, jer su njihova interesovanja slična. Dobra saradnja sa osnovnim školama i vrtićima doprinela je i velikom interesovanju dece koja učestvuju u radionicama i zainteresovanosti volontera da se uključe u rad stvaralačkog centra.

BOJANA PRVLJ

Bojana Prvlj je apsolvant pedagogije na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu i saradnik u Stvaralačkom centru za decu i mlade „Maštalište“ u Zrenjaninu.

ULOGA CENTRA ZA OMLADINSKI RAD U PODSTICANJU AKTIVIZMA I VOLONTERIZMA KOD MLADIH

Centar za omladinski rad (vojvodina@forumsyd.org) je nevladina organizacija koja je aktivna na prostoru Vojvodine od 2001. godine u oblasti planiranog, sveobuhvatnog, sistemskog i profesionalnog rada sa mladima u cilju razvoja zajednice.

Svoje programe realizuje u Subotici, Novom Sadu i Kikindi, a pojedine aktivnosti i u Bačkoj Palanci, Srbobranu i Bačkoj Topoli.

Misija Centra za omladinski rad je razvoj, sprovođenje i promovisanje omladinskog rada i politike za mlade sa ciljem poboljšanja položaja mladih u društvu. Ovo ostvarujemo kroz edukativne programe usmerene na lični i socijalni razvoj mladih, kao i kroz njihovo aktivno učešće u zajednici.

Jedan od strateških pravaca razvoja organizacije je omladinski rad / razvoj potencijala mladih i podsticanje aktivizma mladih. Pod tim podrazumevamo:

- sprovođenje različitih programa za mlade i sa mladima
- osnaživanje volonterskih struktura i podrška aktivizmu mladih
- realizacija programa omladinske banke – programa za dodelu finansijskih sredstava projektima koje pokreću i vode mladi sa ciljem unapređenja položaja mladih
- razvoj mreže samostalnih održivih omladinskih klubova u lokalnim zajednicama Vojvodine
- razvijanje i implementacija sistema praćenja i vrednovanja kvaliteta omladinskog rada

U redovima koji slede predstaviće se tri konkretna projekta iz 2007.

godine Centra za omladinski rad u kojima su bili angažovani mladi ili su se realizovali za mlade.

SA DRUŠTVENE MARGINE DO LIČNOG RAZVOJA

KSENIJA VOJNIĆ-TUNIĆ,
CENTAR ZA OMLADINSKI RAD, SUBOTICA

KNOW YOURSELF; RESPECT
YOURSELF – PROGRAM ZA
SREDNJOŠKOLCE

U organizaciji Centra za omladinski rad osnovni oblik rada sa mladima se bazira na osnaživanju mladih korišćenjem neformalnih metoda socijalne edukacije i, uopšteno, aktivnostima kojima se podstiče lični razvoj pojedinaca kako bi preuzeli ličnu odgovornost i ravnopravno učestvovali u rešavanju pitanja koja se tiču mladih i zajednice u kojoj žive.

Između ostalog, pre sedam meseci uspostavljena je saradnja sa Centrom za socijalni rad (CZSR) u Subotici i započet je program za mlade sa poremećajem u ponašanju. Osnovni cilj ovog programa jeste osnaživanje mladih korisnika CZSR, ali i mladih srednjoškolaca sa problemima u vladanju, za učešće u volonterskim projektima kroz razvoj socijalnih veština, timskog rada i rada na sopstvenom sistemu vrednosti. Uz saradnju sa CZSR, uspostavljena je saradnja i sa pedagoško-psihološkom službom u Srednjoj hemijskoj školi, te su se uz mlade korisnike CZSR grupi priključili i mladi sa problemima u vladanju.

Program se bazira na ideji kvalitetnog provođenja slobodnog vremena, gde učesnici kroz timske aktivnosti, igre i diskusije identifikuju osnovne probleme mladih ljudi, te na osnovu toga, uz pomoć omladinskih radnika, razvijaju osnovne veštine za pisanje projekata i aktivizam, koji je osnovni put za prevazilaženje prethodno utvrđenih problema (kao npr. nedostatak skejt-parka, turnira, izložbi i sl.).

Ova grupa mladih ljudi sastajala se tokom šest meseci, jedanput nedeljno. Uz osnovni rad na njihovim veštinama timskog rada i komunikacije, dala im se prilika da učestvuju i u više radnih akcija čiji je osnovni cilj bio da se mladi volonterski uključuju u razne aktivnosti i time upoznaju sa društvenim problemima u zajednici, kao i načinima kojima se može putem volonterskog angažmana i aktivizma pomoći u rešavanju istih.

Grupa je, pored navedenih aktivnosti, dovršila samostalno pisanje projekta za turnir u basketu, koji bi trebalo da se realizuje na jesen, a jedan član koji je učestvovao u drugom programu organizovao je, u sklopu Tim festa, i Graffiti Jam i Hip hop festival. Učestvovanjem u ovom programu, pojedinci su pokazali visok stepen motivacije za samostalnim radom, putem kojeg su omladinski radnici mogli da prate i lični razvoj učesnika, koji je bio najuočljiviji u preuzimanju lične odgovornosti.

Potrebno je naglasiti da su četiri člana, korisnika CZSR, na ovaj način, učestvovanjem u ovom programu, izvršili posebnu obavezu koja je ugovorom ozvaničena i priznata od strane sudstva za maloletne prekršioce, te se ovaj pristup pokazao kao veoma uspešan. Sa naše strane, omladinske radnice su redovno izveštavale o ličnom razvoju i razvoju socijalnih veština Centar za socijalni rad, čime se stvorilo poverenje za dalju saradnju.

Ovaj program je stoga veoma značajan jer pruža šansu i mogućnosti mladima sa poremećajem u ponašanju da imaju organizovano slobodno vreme. Najveća vrednost ovog programa je što ima podržavajući pristup, u kojem postoji mogućnost otvorene razmene mišljenja i u kome se neguje atmosfera u kojoj svaki član

može da izrazi svoja interesovanja i aktivira se, što je neophodno za promenu stava kako prema sebi tako i prema zajednici. Zajednica na ovaj način ne osuđuje, već pristupa mladoj osobi kao osobi sa potencijalima koje može razviti i daje joj drugu šansu.

KSENIJA VOJNIĆ-TUNIĆ

Ksenija Vojnić-Tunić je diplomirana omladinska radnica i profesorica razredne nastave. Od 2001. aktivna je volonterka u Centru za omladinski rad u Subotici. Trenutno je angažovana kao saradnica i voditeljka pri programu za srednjoškolce u Omladinskom klubu u Subotici.

UČESTVUJ U RAZVOJU SVOJE LOKALNE ZAJEDNICE, LETENKA 2007.

MILISAV MILINKOVIĆ,
CENTAR ZA OMLADINSKI RAD, NOVI SAD

SVE ŠTO RASTE HTELO BI DA RASTE,
NEKA RASTE I TREBA DA RASTE...

OMLADINSKI KAMP LETENKA 2007, pod sloganom Učestvuj u razvoju svoje lokalne zajednice, realizovao se u periodu od 1. do 7. avgusta 2007. godine na obroncima Fruške gore, odnosno u Omladinskom letnjem odmaralištu Letenka, u organizaciji Centra za omladinski rad. Podršku organizaciji omladinskog kampa dao je Pokrajinski sekretarijat za sport i omladinu.

Osnovna tema omladinskog kampa Učestvuj u razvoju svoje lokalne zajednice – Letenka 2007. bila je edukacija mladih na temu aktivizma u zajednici i podsticanje učesnika/ca na saradnju i aktivno uključanje u zajednicu. Dvadeset dvoje mladih iz nekoliko gradova Vojvodine (iz Novog Sada, Subotice, Kikinde, Zrenjanina, Bačke Palanke) i Ličko-senjskog okruga (Republika Hrvatska) imali su mogućnost da tokom nedelju dana učestvuju u raznovrsnim edukativnim i sportskim aktivnostima, radionicama, panel diskusijama i zabavnom programu koji su vodili aktivisti/kinje Centra za omladinski rad.

Omladinski kamp je realizovan sa ciljevima:

1. Upoznavanje mladih sa područja Vojvodine (Republika Srbija) i Ličko-senjskog okruga (Republika Hrvatska) radi istraživanja i kreiranja uslova za buduću saradnju.
2. Osnaživanje učesnika/ca kampa za preuzimanje aktivne uloge u zajednici.

Ideja za organizovanje ovog kampa proizašla je iz dva problema/potrebe mladih u regionu:

1. Mobilnost mladih
2. Aktivizam mladih

Danas mladi u Srbiji i regionu nemaju često prilike da putuju i da se druže sa drugim mladima – ne samo u smislu putovanja izvan države već i u smislu putovanja u drugi grad. Za posledicu imamo mlade koji su društveno autistični jer žive u zatvorenom krugu socijalnog razvoja koji ne dozvoljava promene. Ovim projektom bi se upravo tim mladima pružila prilika da promene sredinu i društvo, da pričaju sa drugim mladima iz regiona i uporede svoja životna iskustva. Ovakva mogućnost će doprineti razvoju same mlade osobe i, indirektno, razvoju drugih mladih u njenom okruženju.

Problemi omladinskog aktivizma, ili da kažemo izazovi omladinskog aktivizma, pre svega proizilaze iz trenutne ekonomske i političke situacije u regionu. Prioriteti u ovom trenutku su na ekonomskom razvoju, dok se samom omladinskom aktivizmu ne poklanja dovoljno važnosti. Sa jedne strane, zajednica je okupirana drugim problemima i ne vidi mlade kao potencijal i rešenje, već uglavnom kao grupu koja pravi probleme i nema potencijala da doprinese rešenju. Sa druge strane, imamo mlade koji nisu imali prilika da se oprobaju u samostalnom rešavanju nekog problema, ne veruju da mogu bilo šta da promene, i u situacijama kada im se ukaže prilika, često se povuku pod izgovorom „šta ja to znam“ ili „ima tu već nekog ko to bolje zna od mene“. Ovim projektom želeli smo da osnažimo mlade u oblasti omladinskog aktivizma, da im pružimo podršku u rešavanju njima bitnog problema i ukažemo na njihove potencijale, te da lokalnoj zajednici ukažemo na potencijal mladih.

KO SU BILI UČESNICI?

Učesnici/ce kampa bili su mladi aktivisti/kinje, uzrasta od 17 do 24 godina, iz AP Vojvodine i Ličko-senjskog okruga iz Republike Hrvatske. Grupa je formirana u toku pripreme faze, nakon raspisivanja konkursa. Svi odabrani učesnici su odgovarali traženom profilu: svi su aktivisti/kinje u lokalnim zajednicama; poseduju visok nivo motivacije za učenje, razmenu iskustava, sticanje novih veština; posvećenost aktivnostima kampa i aktivno učestvovanje tokom trajanja kampa; te iskustvo u oblasti aktivnog učešća u lokalnoj zajednici (učestvovanje u omladinskim akcijama, radionicama, organizovanje nekih događaja i dr.).

KAKO JE TO IZGLEDALO?

Prvih dana kampa radilo se na osnaživanju grupe i međusobnom upoznavanju. Cilj nam je bio da kroz aktivnosti neformalnog obrazovanja omogućimo učesnicima da razmene iskustva, znanja i veštine neophodne za aktivno učešće u zajednici, te da kroz specijalno osmišljen edukativno-sportsko-kulturno-zabavni program povećamo nivo komunikacije i razvoj timskog rada u grupi. Učesnici su, takođe, imali zadatak da kroz igru „potraga za blagom“ otkriju šta se interesantno nalazi u okolini odmarališta i da pronađu mesta na kojima bismo mogli da održavamo aktivnosti predviđene programom. Pored dosta igrice i druženja, učesnici su imali predavanja pod nazivom „Aktivizam mladih“ i „Metodologija istraživanja“. Četvrtog dana kampa, iako je bio kišan dan, sprovedi smo istraživanje na ulicama Novog Sada. Učesnici/ce kampa su osmislili ankete i upitnike koji su sadržali pitanja vezana za oblasti Akcionog plana politike za mlade AP Vojvodine – istraživali su mobilnost i informisanost mladih, način korišćenja slobodnog vremena, kulturu i obrazovanje mladih.

Tokom kampa održano je ukupno osam radionica sa teorijskim informacijama, kao što su: Pisanje predloga projekata, Kreativno pisanje i izražavanje na engleskom, Javni nastup, Priprema pres konferencije i sl.

S obzirom na to da odmaralište Letenka ima veliki kapacitet sportskih terena, učesnici su svaki dan imali različite sportske aktivnosti, dok je jedno

veće bio organizovan noćni turnir u basketu.

U slobodno vreme, tokom kampa, učesnici/ce su samoinicijativno pokrenuli/le aktivnost snimanja dokumentarnog filma o aktivizmu mladih. Film nije završen za vreme kampa, ali je podstakao učesnike/ce da se zainteresuju za filmsku umetnost. S obzirom na to da smo u grupi imali učesnike koji su aktivni u oblasti filma ili sporta, razmena informacija bila je na veoma visokom nivou.

Među glavnim aktivnostima na kampu učesnici/e su imali zadatak da sprovedu istraživanje sa mladima u Novom Sadu, radi ispitivanja potreba vezanih za teme: mobilnosti, korišćenja slobodnog vremena, informisanosti mladih i kulturnih sadržaja. Rezultati koje su mladi dobili poslužili su za kreiranje mini-predloga projekata. Iako su istraživanja rađena na malom i nereprezentativnom uzorku, smatramo da su rezultati ipak značajni. Napomena: učesnici kampa su samostalno pripremili pitanja za istraživanje, i takođe su samostalno uradili obradu, te došli do zaključaka za svoje predloge mini-projekata.

U daljem tekstu predstavljeni su rezultati po oblastima, odnosno grupama, u originalnom izdanju kako su ga uradili mladi.

MOBILNOST

Uzorak: na osnovu 21 ankete ispitani su mladi od 15 do 25 godina, u proseku 60% ženskog i 40% muškog pola.

Vreme i mesto: 4.08.2007, poslepodnevni časovi, Novi Sad.

Hipoteza: pretpostavljamo da mladi ne napuštaju često mesto svog boravka i da veoma retko odlaze u inostranstvo, pre svega zbog nedostatka finansija i viznog režima (nakon obrade ankete – hipoteza je delimično potvrđena).

SLOBODNO VREME

Uzorak: 19 anketa (upitnika)

Vreme i mesto: 4.08.2007, poslepodnevni časovi, Novi Sad.

Hipoteza: pretpostavljamo da mladi svoje slobodno vreme ne provode na kvalitetan način (hipoteza je potvrđena).

Problem koji izdvajamo jeste da mladi svoje slobodno vreme ne provode kvalitetno jer nemaju ponuđene kvalitetne sadržaje. Stoga bi naš predlog projekta, uzimajući u obzir rezultate potreba mladih iz istraživanja, bio da se organizuje kvalitetan provod pod nazivom „Festival kvalitetnog vremena“.

KULTURA

Uzorak: ispitali smo građane Novog Sada koji su bili slučajni prolaznici na trgu, u centru grada. Ciljna grupa od 15 do 25 godina.

Vreme i mesto: 4.08.2007, poslepodnevni časovi, Novi Sad.

Hipoteze:

- pretpostavljamo da mladi nisu zainteresovani za muziku i film (hipoteza nije potvrđena),
- pretpostavljamo da svetska muzička i filmska scena utiče na domaću (hipoteza je delimično potvrđena).

ŠTA DALJE?

Nakon ovog kampa planiran je nastavak saradnje, odnosno uzvratna poseta mladima iz Ličko-senjskog okruga (Republika Hrvatska), te organizovanje sličnih aktivnosti tokom godine kako bi se mladi podstakli na što aktivnije učešće u svojim lokalnim zajednicama.

Do kraja 2007. godine planirana je radna poseta mladima Ličko-senjskog okruga, u trajanju od četiri dana. Tokom radne posete učesnici bi radili na razrađivanju kreiranju projekta pod nazivom „Omladinski kamp Vrhovine 2008“.

U aprilu 2008. godine planirano je organizovanje 10-dnevnog omladinskog kampa u Vrhovinama, koji bi sadržao akcije, rad sa mladima u Ličko-senjskom okrugu, posetu kulturno-istorijskim obeležjima, kreiranje i sprovođenje omladinskih programa/akcija u okolnim gradovima.

MILISAV MILINKOVIĆ

je omladinski radnik, zaposlen pri Centru za omladinski rad u Novom Sadu na programima osnaživanja omladinskih inicijativa i razvoju omladinskih klubova u Novom Sadu. Bavi se medijima, PR-om, vršnjačkom edukacijom iz oblasti HIV/AIDS-a, omladinskim radom....

DRUŽILIŠTE – VOLONTERSKI SERVIS PRI CENTRU ZA DEČJU I ADOLESCENTNU PSIHIJATRIJU

3

TAMARA BOROVIĆA,
CENTAR ZA OMLADINSKI RAD, NOVI SAD

Projekat „Družilište“ pokrenut je u jesen 2006, inicijativom Centra za omladinski rad, a u saradnji sa Institutom za psihijatriju, Centrom za dečju i adolescentnu psihijatriju. Kao novoosnovani volonterski servis Družilište je okupilo dvadeset volontera (u ovom slučaju, volonterki) – uglavnom studentkinja pedagogije, psihologije, i učenica srednje medicinske škole, istinskih aktivista i altruista, spremnih da investiraju svoje slobodno vreme i energiju u lepši, bolji i kvalitetniji život svoje lokalne zajednice. Kao što jedna stara kanadska poslovice kaže – Ako hoćeš da posao bude obavljen, daj ga nekom zauzetom, tako je bilo i ovaj put, grupa mladih aktivistkinja okupila se oko ideje koja im se činila dobrom, smislenom, humanom...

Cilj projekta „Družilište“ bio je angažovanje volontera u pružanju podrške mladima, pacijentima Centra za dečju i adolescentnu psihijatriju Instituta

za psihijatriju, Kliničkog centra Novi Sad. Volonteri su odlazili na psihijatriju tri puta nedeljno u poslepodnevnim satima i radili na razvijanju ličnih kompetencija mladih pacijenata kao i na kvalitetnijem provođenju vremena u bolnici, kroz druženje i nuđenje različitih kreativnih i edukativnih sadržaja.

Osnivanjem volonterske službe pri Centru za dečju i adolescentnu psihijatriju želeli smo ne samo da osnažimo i obučimo volontere kako bi mogli pomoći mladim pacijentima da razviju veštine neophodne za kvalitetnije življenje već i da utičemo na smanjenje postojećih predrasuda o psihijatriji i psihijatrijskim pacijentima među populacijom mladih ljudi naše lokalne zajednice.

Zašto smo se odlučili baš za ovakav projekat i sa ovom ciljnom grupom, pitanje je koje nam je više puta postavljano. Odgovor je višeslojan:

Jedan od problema na koji smo hteli reagovati jeste problem stigmatizacije psihijatrijskih pacijenata, odnosno isključenost i odbačenost mladih ljudi sa psihijatrijskim poteškoćama iz društva, a često i iz zvaničnih ustanova kao što su škole.

Pored nepoznavanja prirode psihijatrijskih poremećaja i straha od nepoznatog, drugačijeg, razloge za loše uklapanje psihijatrijski obolele dece i adolescenata možemo naći i u njihovom lošem snalaženju u društveno uslovljenim situacijama. Drugim rečima, nailazimo na nerazvijene ili nedovoljno razvijene lične kompetencije koje bismo nazvali životnim veštinama, a u koje ubrajamo i veštine komunikacije, veštine odolevanja pritisku, nošenja sa stresom, samopoštovanje itd.

Kako bismo ove mlade podržali u procesu izlječenja i povratku u svoje životno okruženje, neophodno je bilo pružiti im osnovne kapacitete kojima će se rukovoditi u svakodnevnom prilika-

ma i odnosima, kapacitete koji će im pomoći da postanu produktivni i odgovorni građani i akteri svoje lokalne zajednice.

Šta smo uradili? Okupili smo grupu zainteresovanih studenata i srednjoškolaca i pokrenuli volonterski servis čiji bi cilj bio odgovor na gorenavedene probleme. Volontere smo obučili, osnažili i pružili im priliku da budu aktivni, rade, uče i razvijaju svoje veštine i kompetence. Projekat je živio od februara do jula meseca 2007. i rezultirao je lokalnom akcijom na Gradskom kupalištu Štrand, kojom su volonteri želeli raditi na podizanju svesti lokalne zajednice o problemima i teškoćama dece sa psihijatrijskim poremećajima.

TAMARA BOROVIĆA

Tamara Borovića je diplomirana pedagoškinja i omladinska radnica, zaposlena pri Centru za omladinski rad u Novom Sadu na programima pružanja podrške omladinskim inicijativama širom Vojvodine. Bavi se zdravljem mladih, vršnjačkim obrazovanjem u oblasti zdravlja, neformalnim obrazovanjem i omladinskim radom.

Prema statistikama CdiAP, najveći procenat pacijenata Centra, čak 67.92%, uzrasta je između 15 i 19 godina, u trenutku javljanja na tretman. To je podatak koji govori da su upravo adolescenti srednjoškolskog uzrasta najvulnerabilniji te im je svaka vrsta pomoći značajna i korisna. Odmah posle njih po učestalosti javljanja nalaze se mlađi adolescenti, odnosno deca uzrasta od 10 do 14 godina, to su deca starijeg osnovnoškolskog uzrasta. Procenat dece mlađe od 10 godina koja se jave u Centar dosta je mali. Važno je pomenuti da se u Centar više javlja starijih adolescenata nego dece mlađe od 10 godina.

Sve ovo govori u prilog tezi da je adolescencija, već sama po sebi buran i često težak razvojni period, period u kome je mlada osoba u fazi intenzivnog razvoja i promena, period u kome se svaki problem doživljava kao najteži i najvažniji, te gde su svaka pomoć i podrška od ogromne vrednosti i značaja.

GRUPA PAAD I GRAĐANSKI AKTIVIZAM U NOVOM BEČEJU

SASA DUJIN,

PAAD CENTAR ZA SOCIOKULTUROLOŠKE IZUZETNOSTI, NOVI BEČEJ

PAAD centar za sociokulturološke izuzetnosti jeste organizacija koja je osnovana 15.10.1996. pod imenom Grupa PAAD, prvenstveno kao reakcija na nedostatak alternativnih i umetničkih sadržaja i programa za mlade novobečkejske sredine. Od 2002, usled niza dodatnih aktivnosti kojima smo se počeli baviti, prerastamo u grupu za građansko delovanje, tj. preuzimamo ulogu kišobran organizacije koja je u svojim redovima, oko sebe i uz sebe okupila sve slobodoumne i proevropski i prodemokratski orijentisane snage, udruženja, neformalne grupe i pojedince sa željom da svojim akcijama, kampanjama i drugim programskim aktivnostima otpočnemo sa menjanjem svesti građana Novog Bečaja o prednostima evrointegracijskih tokova. Od samog našeg osnivanja pa sve do današnjih dana, naš rad i funkcionisanje same organizacije isključivo su rukovođeni volonterskim principima. Tek u proteklih nekoliko godina otpočelo se sa isplaćivanjem honorara i volonterskih dnevnica i to samo i isključivo po projektima, tj. ako je projektom koji realizujemo tako predviđeno. Osim što smo volontirali i volontiramo u radu sopstvene organizacije, vrlo rado se odazivamo na pozive lokalne samouprave ili bilo koje druge OCD (organizacije civilnog društva) kada je naš volonterski rad njima od koristi (čišćenje divljih deponija, učešće u njihovim promotivnim ili drugim kampanjama, davanje krvi, pošumljavanje, izrada performansa koji će potpomoći njihovu aktivnost ili akciju, lepljenje i deljenje promotivnih materijala i dr.). Naši članovi su prošli brojne obuke i mislim da se naša organizacija, sa svim članovima, može posmatrati kao mali

volonterski centar jer imamo dovoljno i ljudskih i tehničkih sredstava, a, bogami, i motivacije.

AKTIVIZAM MLADIH KROZ INTERKULTURALNO UČENJE

Kroz program interkulturalnog učenja, koji realizujemo u saradnji sa srednjom školom od 2006. godine, radili smo sa grupom mladih srednjoškolskog uzrasta na teme: identitet, kultura, predrasude, stereotipi, multikulturalnost, interkulturalnost, tolerancija, timski rad, analiza potreba u lokalnoj zajednici... Kao rezultat ovog rada, mladi, članovi ove grupe, pokrenuli su školske zidne novine/novinarsku sekciju, radio-emisiju za mlade na lokalnom radiju, pokrenuli su akciju sređivanja školskog dvorišta i to oslikavanjem grafita, i organizovali nastupe demo bendova iz okruženja.

Posebno je značajno reći da su nosioci i idejni tvorci bili mladi koji su se organizovali u timove prema interesovanju i animirali neke nove mlade da im se pridruže. Naša uloga je bila logistička, osigurati da se ne zaborave formalne stvari (prijava skupa, oblik zahteva za pomoć u finansiranju od strane lokalne samouprave i privrede), kao i lobiranje da predstavnici institucija prihvate mlade kao partnere za razgovor. Na početku je sve išlo sporo: neki dogovori i pregovori su duže trajali; bilo je i precenjenih procena vlastitih mogućnosti (npr. ideja je bila da koncerti budu svake nedelje), ali nakon godinu dana program živi, a mladići i devojke angažovani na programu naučili su da predstavljaju svoju generaciju jasnim stavovima i očekivanjima.

SARADNJA SA OPŠTINOM

Opština je finansijski podržala aktivnosti koje su organizovane. Škola je sa svoje strane izašla u susret idejama i potrebama mladih da doprinesu kreiranju okruženja u kome rade. Period koji je za nama posmatramo kao fazu navikavanja na promene i to sa svih strana. S jedne strane, imamo mlade koji uče da preuzmu odgovornosti i učestvuju u donošenju odluka od značaja za celu zajednicu. S druge strane, imamo školu koja ima pred sobom izazov da uvaži stavove i mišljenja učenika, bez obzira na uspeh koji oni postižu u nastavi; da se bavi svim učenicima kao osobama koje, između ostalog, mogu imati odlične organizatorske i liderske osobine. Konačno, imamo lokalnu zajednicu pred kojom je najveći zadatak: da posmatra mlade kao potencijal, a ne kao problem; da kada predstavnici opštine pričaju o budućnost za sledeće generacije, budu svesni da se ta budućnost najviše tiče mladih.

Mislim da će naredni period pokazati u kojoj meri postoji međusobno poverenje i spremnost na saradnju. Naša uloga u ovom procesu je da budemo podrška i po potrebi kanal komunikacije ako i kada stvari ne idu baš glatko. Veza mladi-odrasli je neminovna i stvar je izbora u vremenskom smislu – da li ćemo mi odrasli dati šansu mladima od 16 da uče, rade i greše ili ćemo ih sačekati kad napune 25 i reći im da ništa ne znaju.

TEHNIKE RADA

Rad PAAD-a je na liniji izgradnje partnerstava, podrške mladima i njihovim inicijativama. Tehnike koje smo najčešće koristili u animaciji za pridobijanje volontera, a i posle, tokom volontiranja, jesu u stvari naše pozorišne predstave i performansi. Tako postizemo da su naše aktivnosti vrlo efektne, posećene i atraktivne. Kod planiranja vodimo puno računa i o mestu i vremenu izvođenja volonterske akcije, jer nije svejedno kojoj ciljnoj grupi želimo da prenesemo

određene poruke. Tako, primera radi, starijoj populaciji priređujemo akcije na pijaci; srednjoj i mlađoj generaciji roditelja sa manjom decom u gradskom parku; mladima na nekom koncertu ili osmislimo nekakav parti i podelimo promotivni materijal; školskoj deci se obraćamo uglavnom koristeći njihov veliki odmor u školama i sl.

Pošto živimo u maloj sredini (na sreću ili nažalost, ni sami ne znamo), činjenično stanje je da se svi poznajemo i znamo jedni drugima slabosti, mane i vrline, pa prilikom lobiranja i pridobijanja za dobijanje određene osobe da volontira za nas, našu ideju ili akciju, koristimo sve što znamo o toj osobi. Ovim i ovakvim radom došli smo do stadijuma da smo ravnopravni partner lokalnoj samoupravi u svim akcijama, i do toga da je, na našu inicijativu, novobečkejska opština jedna od retkih koja je usvojila predlog deklaracije o saradnji lokalne samouprave sa OCD.

PAAD centar za sociokulturološke izuzetnosti
www.paad.org.yu

SASA DUJIN

Saša Dujin je od četrnaeste godine aktivan u lokalnom amaterskom pozorištu. Sa grupom od 12 mladih Novobečejaca (zvali su ih DVANAESTORO ŽIGOSANIH) 1996. formira alternativnu umetničku asocijaciju pod nazivom Grupa PAAD. Dugogodišnji urednik „Časopisa za kulturnu dekontaminaciju nobebečkejske sredine – PAAD“. Jedan od osnivača prvog antiratnog pozorišnog festivala, koji se od 1999. godine održao tri godine zaredom, da bi 2001. prerastao u međunarodni festival ambijentalnih i uličnih scenskih ostvarenja FESTPo „Joca Savić“. Proteklih godina puno je radio u projektima afirmacije mladih, rešavanja njihovih problema i potreba te promociji njihovih prava. Idejni je tvorac prvog Omladinskog kluba DD (deoničko društvo). Pored mnogih interesovanja i dostignuća, za sebe kaže da voli „sve što vole mladi“...

VOLONTERSKI CENTAR VOJVODINE (VCV)

je omladinska organizacija nastala u Novom Sadu kao rezultat okupljanja mladih ljudi oko ideje volonterizma. Osnovan je u januaru 2004. godine kao neformalna grupa, da bi u decembru 2005. bio registrovan kao omladinsko, neprofitno, nevladino i nestranačko udruženje građana. Od 2006. godine VCV je postao pridruženi član globalne mirovne organizacije Service Civil International (SCI), koja koordinira međunarodne volonterske projekte za ljude svih uzrasta, kultura, vera, materijalnih mogućnosti itd. Glavni ciljevi VCV-a su promovisanje volonterizma i njegovih vrednosti, doprinos poboljšanju sistema vrednosti, kao i informisanje i podsticanje celokupnog društva na očuvanje životne sredine i na život u skladu sa prirodom. Primarne aktivnosti VCV-a su organizovanje međunarodnih volonterskih radnih kampova, kratkoročna i dugoročna razmena mladih na međunarodnom nivou, organizovanje lokalnih volonterskih programa, edukacija mladih i saradnja sa srodnim organizacijama, kako u regionu tako i širom sveta.

Lokalni volonterski servis

Jedan od programa VCV-a koji omogućava mladima da volontiraju u svojoj lokalnoj zajednici jeste lokalni volonterski servis (LVS). LVS je program koji omogućava volonterima/kama da učine nešto korisno za svoju sredinu i za druge ljude, a da pritom steknu praktična znanja i nova iskustva koja mogu primeniti u svom daljem profesionalnom angažovanju. Sa druge strane, LVS pomaže organizacijama kojima su volonteri/ke potrebni/e za realizaciju svojih aktivnosti. Osnovna ideja Lokalnog volonterskog servisa je da VCV kao centralna tačka regrutuje volontere i obezbedi im osnovnu obuku, a potom ih povezuje sa organizacijama i institucijama koje imaju potrebu za volonterima i razvijen volonterski program. Sam/a volonter/ka bira program i organizaciju, a organizacija koja prima volontere/ke obezbeđuje specifičnu obuku kako bi ih što bolje pripremila za rad.

Od oktobra 2006. do juna 2007. godine sprovedena je probna faza programa lokalnog volontiranja. U ovoj fazi bili su uključeni studenti pedagogije i psihologije i učenici srednje medicinske škole, koji su zajedno prošli obuku u kojoj su upoznati sa osnovama i vrednostima volonterskog rada, a zatim su prošli i specifične obuke, u zavisnosti od toga sa kojom ciljnom grupom su se opredelili da rade. Čitavu

obuku je prošlo ukupno 67 volontera/ki koji su u zavisnosti od izbora i same obuke dalje bili angažovani u SOS Dečjem selu u Sremskoj Kamenici, organizacijama koje se bave osobama sa invaliditetom, Caritasu, Centru za omladinski rad (koji je zapravo imao ulogu posrednika i obezbedio volonterima dalje angažovanje u Centru za dečju psihijatriju i Omladinskom klubu) i dečjim vrtićima „Get Ready“ i „Jules Verne“. Tokom njihovog angažovanja, određena je volonterska satnica, koja je trebalo da bude ispunjena, te je na kraju programa 54 volontera/ki je dobilo sertifikat o obavljenom volonterskom radu. Ovim je ostvaren prvi korak u povezivanju mladih koji žele da volontiraju i lokalnih institucija, odnosno organizacija kojima su volonteri potrebni.

Kontakt podaci Volonterskog centra Vojvodine:

www.volontiraj.org.yu
vcvoffice@gmail.com
Tel: 021 66 12 110

GRAĐANSKA MREŽA – CIVIL NETWORK

Mreža je neprofitno, nestranačko udruženje građana koje ima za cilj da osnaži uticaj građana na proces donošenja odluka kroz demokratske institucije. Mreža nastoji da iskustva, stečena putem formalnog i neformalnog obrazovanja i društvenog angažovanja u civilnom sektoru, ekonomiji i državnim institucijama, i stečene kontakte sa kolegama i saradnicima iz različitih institucija, u kojima su njeni saradnici angažovani – stavi na raspolaganje građanima u svojim lokalnim zajednicama.

Mreža svoje aktivnosti razvija u okviru sledećih programa:

- Razvoj i angažman mladih
- Razvoj lokalne zajednice
- Podrška manjinskim zajednicama
- Ekonomsko osnaživanje lokalne zajednice
- Afirmacija kulturnog stvaralaštva
- 4M=Evropa!

Mrežu čini:

- Mreža saradnika širom Srbije
- Istraživački i trenerski tim u oblasti lokalne samouprave, razvoja mladih, lokalne samouprave, evropskih integracija i povezanih polja.

U dosadašnjem radu Mreža je realizovala brojne projekte, okrugle stolove, istraživanja, publikacije u partnerstvu sa različitim stranim, nacionalnim, regionalnim i lokalnim institucijama i organizacijama, kako u Srbiji, tako i van nje.

Kontakt podaci: Građanska mreža – Civil Network

Sedište: Trg oslobođenja 3; 26220 Kovin
Tel/faks: 013 742 279
Kancelarija Beograd: Veternička 5/7; 11000 Beograd
Tel: 011 369 9129
Email: office@gradjanskamreza.org
Website: www.gradjanskamreza.org

O NOVOSADSKOM HUMANITARNOM CENTRU

Novosadski humanitarni centar (NSHC) je neprofitna, dobrotvorna organizacija osnovana 1998. godine u Novom Sadu. NSHC doprinosi stvaranju humanog društva kroz pružanje pomoći ugroženim i marginalizovanim grupama, podršku razvoju građanskog društva, istraživački rad i obrazovanje.

U saradnji sa vladinim i nevladinim sektorom NSHC doprinosi smanjenju siromaštva, razvoju neformalnog obrazovanja, unapređenju socijalne politike i politike zapošljavanja u Srbiji.

NSHC je član Mreže za pomoć izbeglicama Jugoistočne Evrope (SEE RAN) i jedan od osnivača Srpskog saveta za izbeglice (SSI). Takođe, NSHC je član nacionalne mreže za prevenciju HIV-a među ugroženim grupama (HPVPI).

NSHC deluje u preko 50 opština Vojvodine i Srbije. Na našim projektima su angažovani stručnjaci iz različitih oblasti – psiholozi, socijalni radnici, lekari, pravnici, pedagozi, profesori, ekonomisti...

Projekti NSHC-a se finansiraju iz donatorskih sredstava međunarodnih organizacija, fondova pokrajinske i republičke vlade, i sopstvenih dohodovnih aktivnosti. Pored toga, važan doprinos radu NSHC-a daju volonteri i građani svojim prilozima.

Kontakt:

Vojvođanskih brigada 28/1
21000 Novi Sad
Tel/Fax: 021/423 021, 423 024, 422 969
nshc@eunet.yu
www.nshc.org.yu

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

376

REČ više / urednici Milena Ćuk, Saša Škundrić. –
2007, 1- . – Novi Sad : Novosadski humanitarni centar,
2007-. – Ilustr. ; 30 cm

ISSN 1452-9289

COBISS.SR-ID 222949895